

Visigots

L'Europa dels regnes germànics

Edat Mitjana (476 – 1492)

Màxima extensió Imperi romà (segle II d.C.)

Orígens visigots

- **Gots**
 - Poble / ètnia germànica
 - s. III, establerts oest del Mar Negre
- **Primeres mencions gots fonts escrites**
 - **Plini el Vell** (s. I d.C.) en 75 d.C., *Història natural*
 - **Tàcit** (s. I d.C.), *Germania*

Orígens i identitat

- **Origen gots**
 - *Diverses teories origen gots*
 - Regió Gdanks (nord Polònia) ??
- **Walter Goffart**
 - *No podem conèixer "una història dels gots" abans de la seva aparició als textos romans (s. III)*
 - No existeix una història escrita fiable
 - Fonts romanes (**Getica**, Jordanes)
 - Història, llegenda i mitologia
- **Peter Heather**
 - Història gots traçable
 - Interpretació fonts romanes
 - Informació arqueològica

Fonts informació gots

- **Fonts lideraries**

- **Segle IV**

- *Anonimus Valesianus*
 - Compilació 2 cròniques fragmentàries (s. IV i VI)
 - Eunapi de Sardes
 - Ammià Marcel·lí
 - Temisti (orador)

- **Segle V - VI**

- Prisc
 - Claudià
 - Sinesi de Cirene
 - Olimpiodor de Tebes
 - Zòsim
 - Sozòmen
 - *Getica*, Jordanes

Fonts informació gots

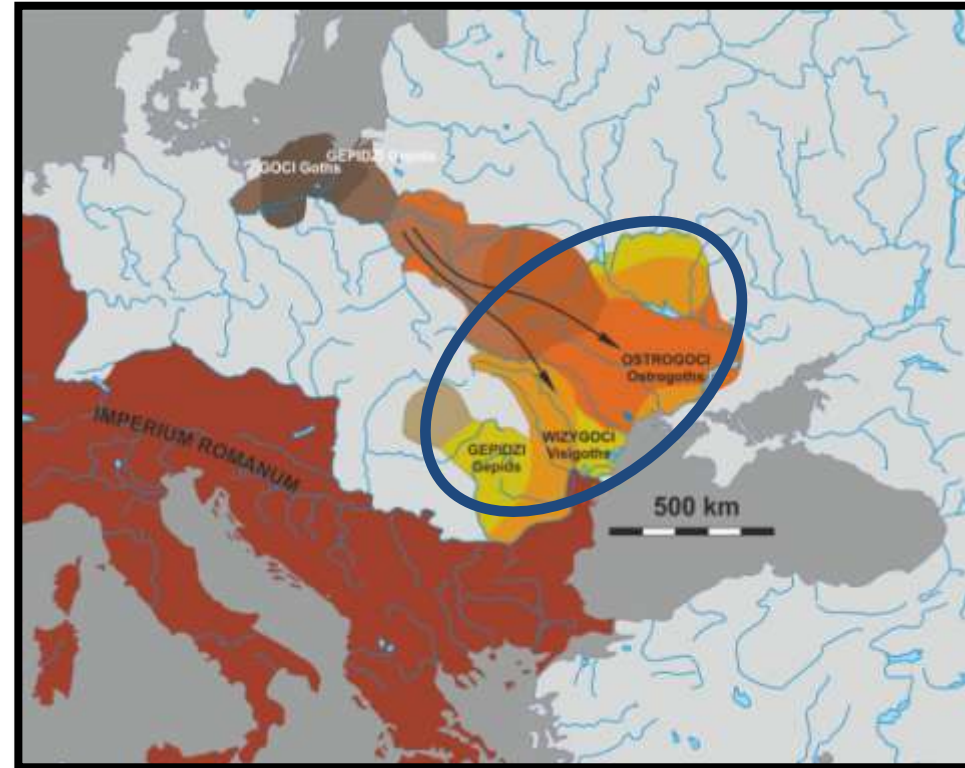
- **Fonts informació gots**
 - Arqueologia, cultura material
 - Diverses excavacions
 - Ucraïna
 - Moldàvia
 - Romania
 - **Cultura de Txèrniakhov**, cultura material gòtica

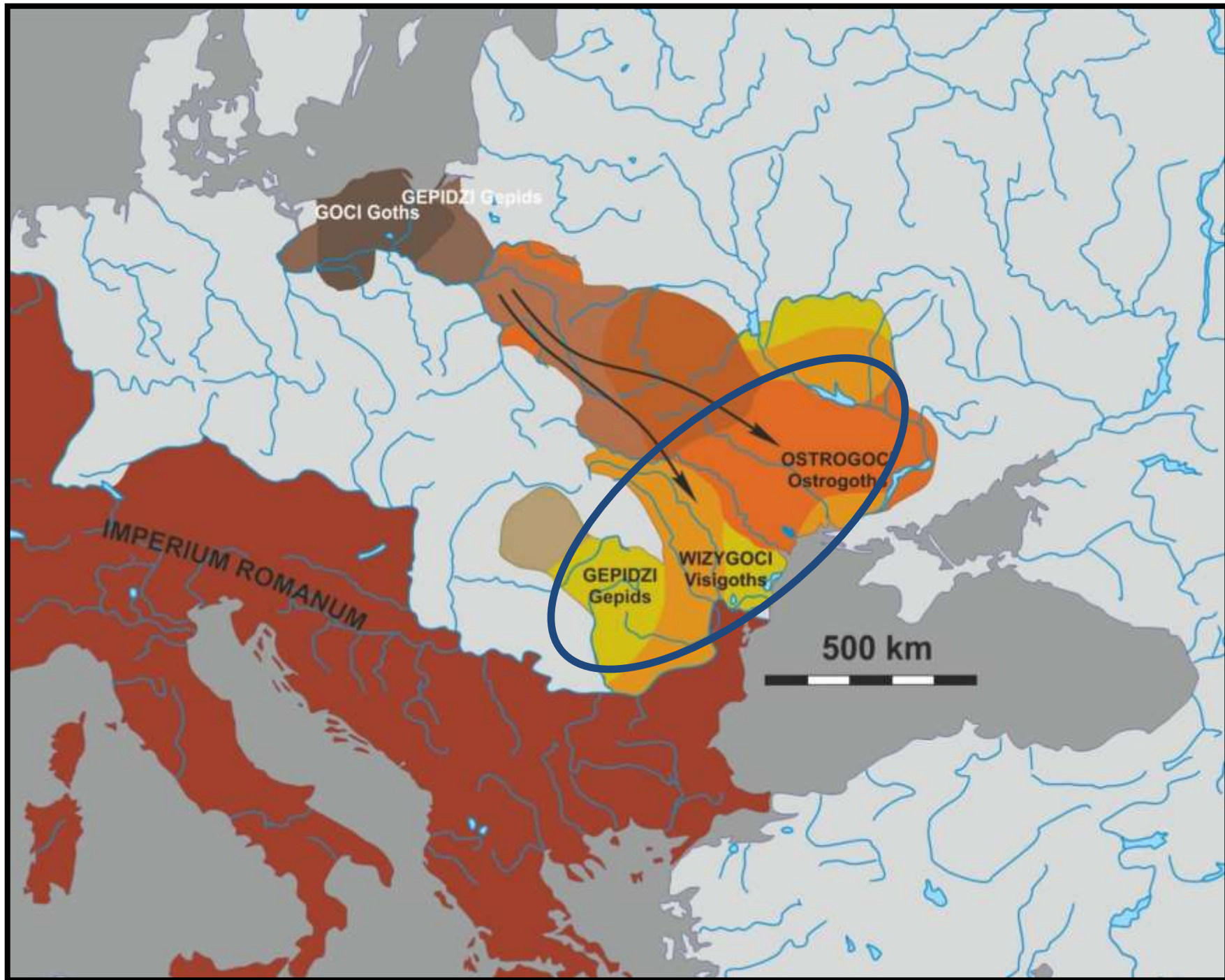

Cultura de Txèrniakhov

Gots: cultura de Txèrniakhov

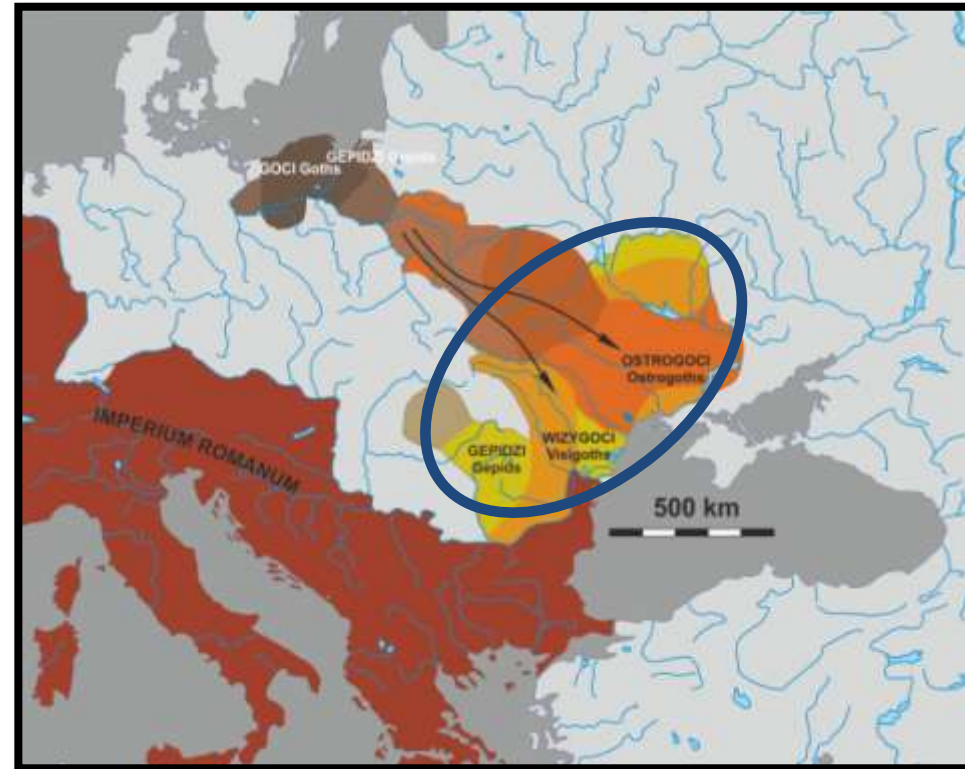
- **Els gots i la cultura de Txèrniakhov**
 - Cultura de **Txèrniakhov**
 - Àrea geogràfica dominada gots
 - Nord-oest del Mar Negre
 - **Cronologia:** A partir del segle III - V

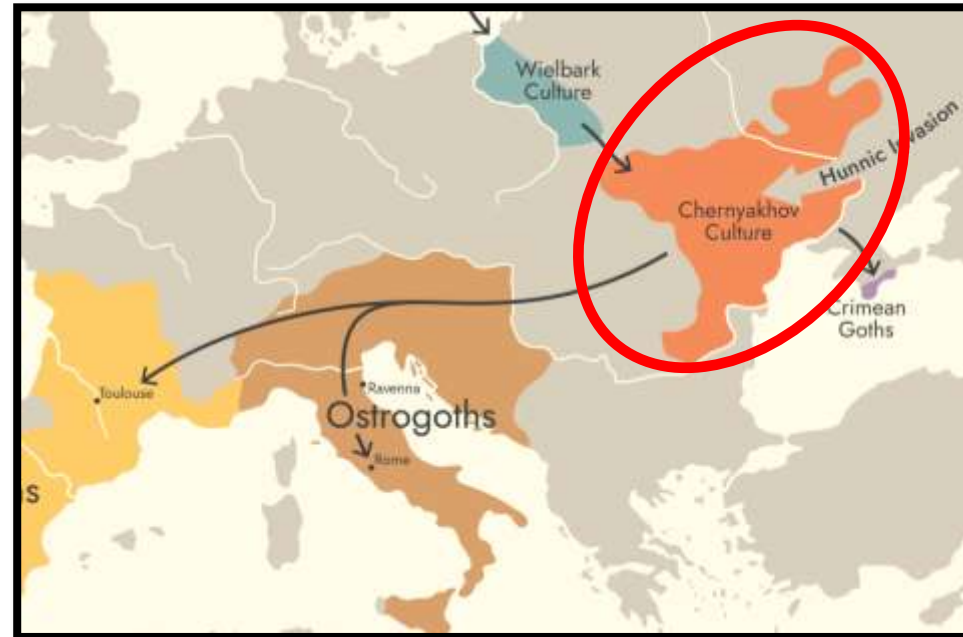
Gots: cultura de Txèrniakhov

- **Cultura de Txèrniakhov**
 - Cultura material constituïda
 - Pobles gots (dominants)
 - Altres grups germànics
 - Hèruls
 - Gèpides
 - Grups no germànics
 - Carps (originaris Dàcia)
 - Sàrmates (poble irànic)

Gots: Tervingis i Greutungis

- **s. IV, Tribus gòtiques**
 - Poble germànic dominant nord frontera Danubi inferior
- **Relacions tribus gòtiques i romans**
 - Relacions estretes
 - Sovint tenses

Gots: Tervingis i Greutungis

- **Visió tradicional**

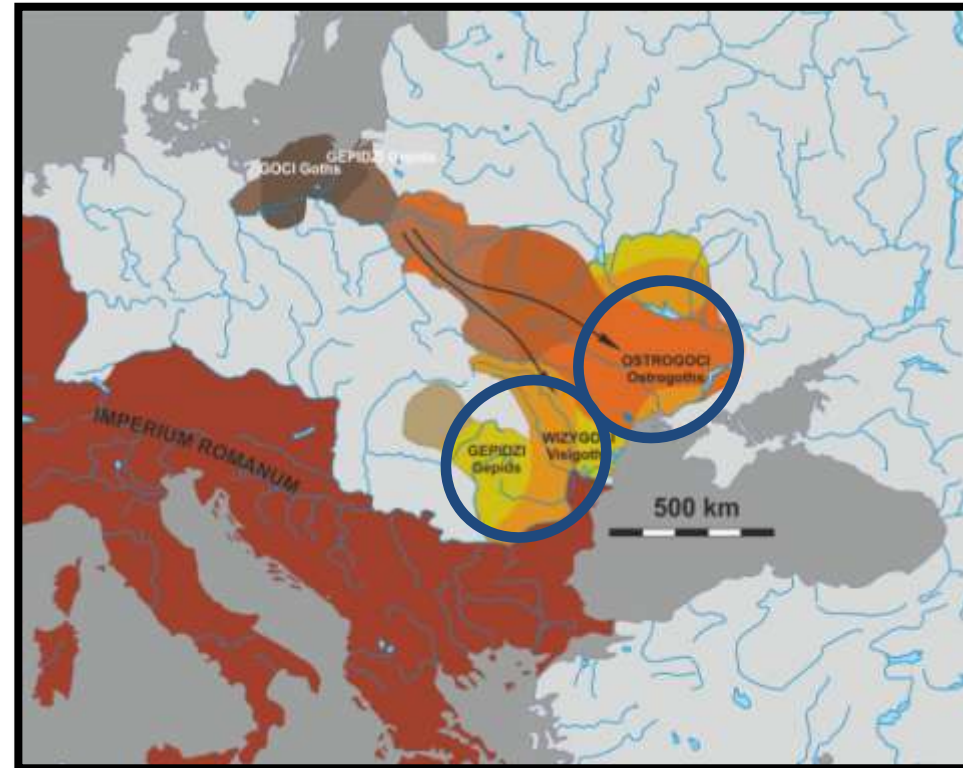
- **Gots dividits al segle IV**

- Visigots
 - Ostrogots
 - *Getica*. Jordanes (s. VI)

- **Visió actual**

- **Existència diversos grups gòtics s. IV**

- **Tervingis**
 - Ubicació: del Danubi al Dnièster
 - **Greutungi**
 - Ubicació: Estepa pòntica
 - Entre els rius Dnièster i Don
 - **Gots seguidors de Radagaisus**
 - *Històries*, Amià Marcelli (s. IV)

Economia i societat goda

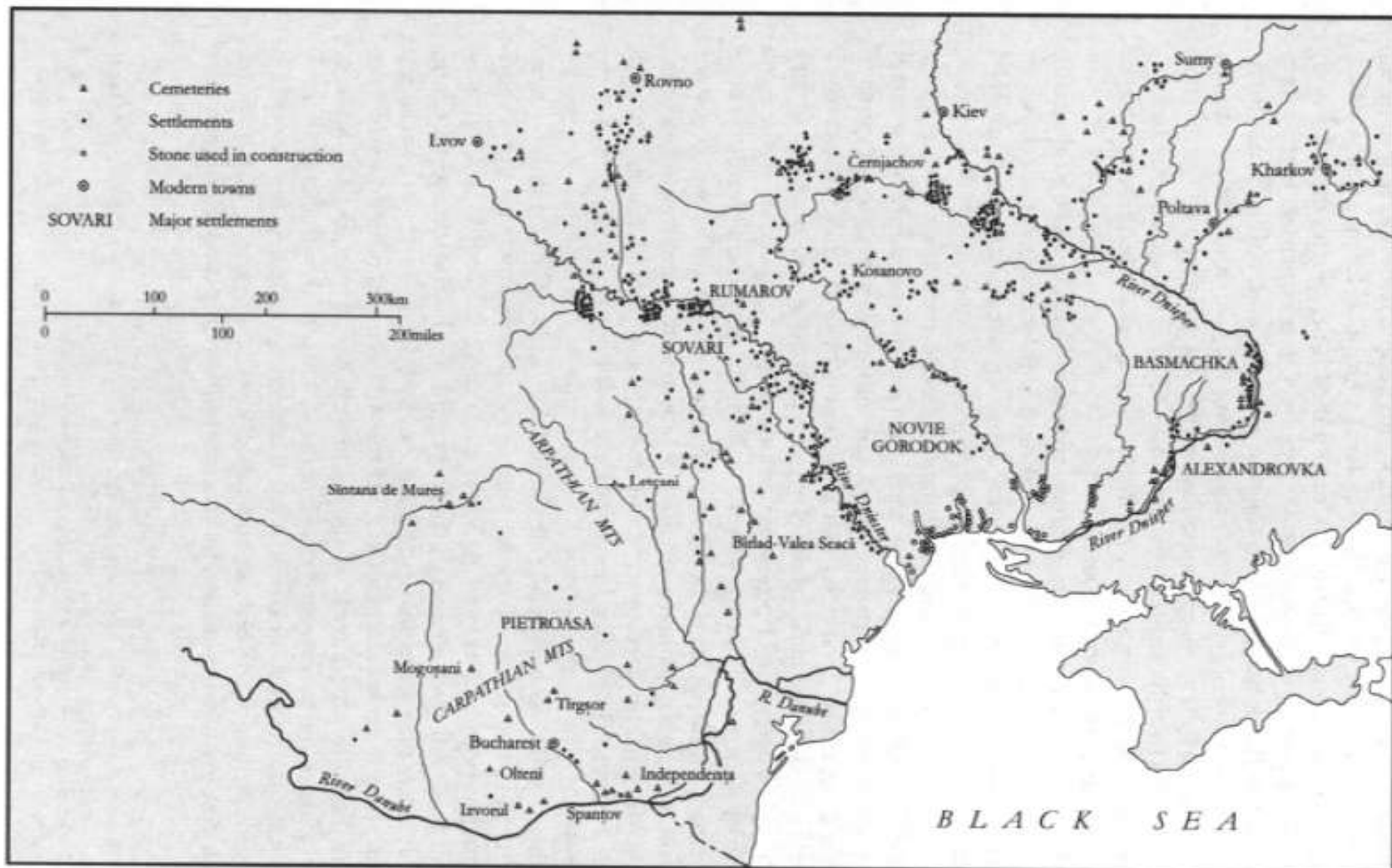
- **Patró assentament cultura Cernjachov**

– *Poblats agrupats principals valls
fluvials regió*

- **Diferent rang assentaments**

- **Budesty**, Assentament més gran de tots (35 ha)
- **Zagajkany, Kobuska i Veke**
 - Assentaments c. 20 ha
- **Komrat** (4,5 ha)
- **Petrikany** (2 ha)

Assentaments i cementiris Cultura Txèrniakhov

Economia i societat goda

- **Indústria**
 - Forn ceràmica i forn metall
 - A cada assentament important
- **Especialització artesanal**
 - Birlad-Valea Seaca (Romania)
 - Pintes os
 - *En diverses etapes producció*
 - Komarov (Moldàvia)
 - Producció vidre
 - *Primera vegada més enllà de la frontera romana*

Birlad-Valea Seaca

Societat goda

- **Societat goda**
 - Estratificació social
 - Especialització del treball
- **Greutungis**
 - Liderats per reis
- **Tervingis**
 - Líders anomenats “jutge”
 - Figura temporal amb poders especials quan els tervingis s'enfrontaven a perills específics
 - *Podia ser també un càrrec permanent*

Societat goda

- **Jerarquització social (s. IV)**
 - **Classe noble poderosa**
 - Direcció societat goda
 - Disposen de seguici
 - Reben tributs població goda
 - Control grans espais emmagatzematge aliments
- **Noble controla diversos poblats**
 - **Poblat**, unitat social principal
- **Autoritats superiors poblat**
 - **Controlen diversos aspectes vida quotidiana**
 - Drets pastura i aigua
 - Recaptació tributs
 - Cerimonials religiosos

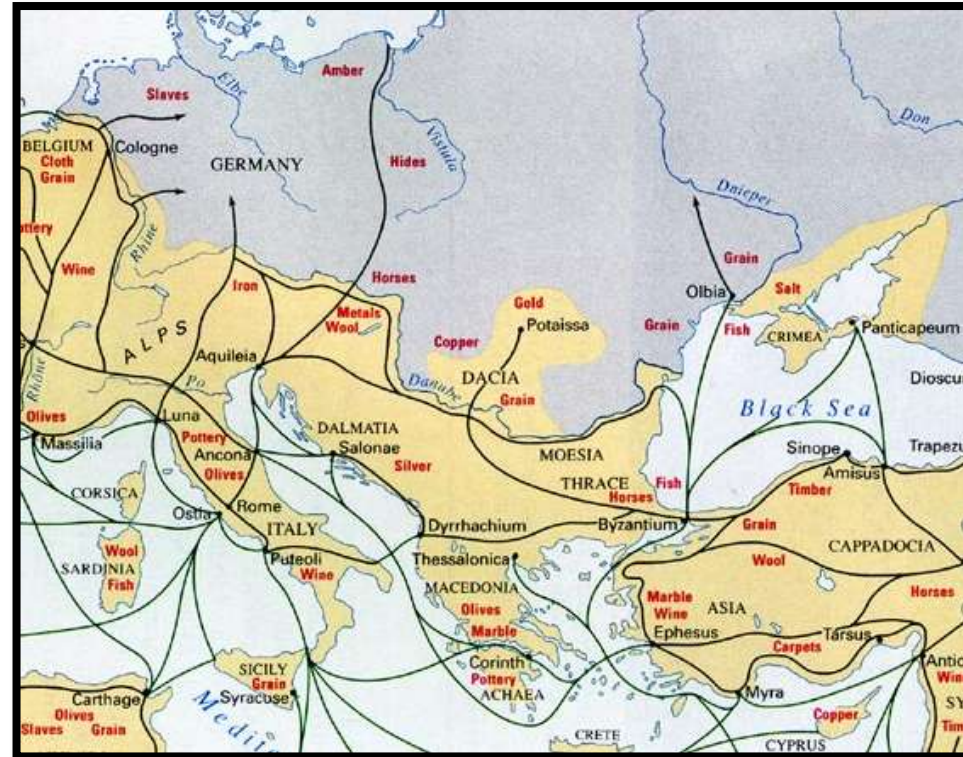
Relacions gots i romans

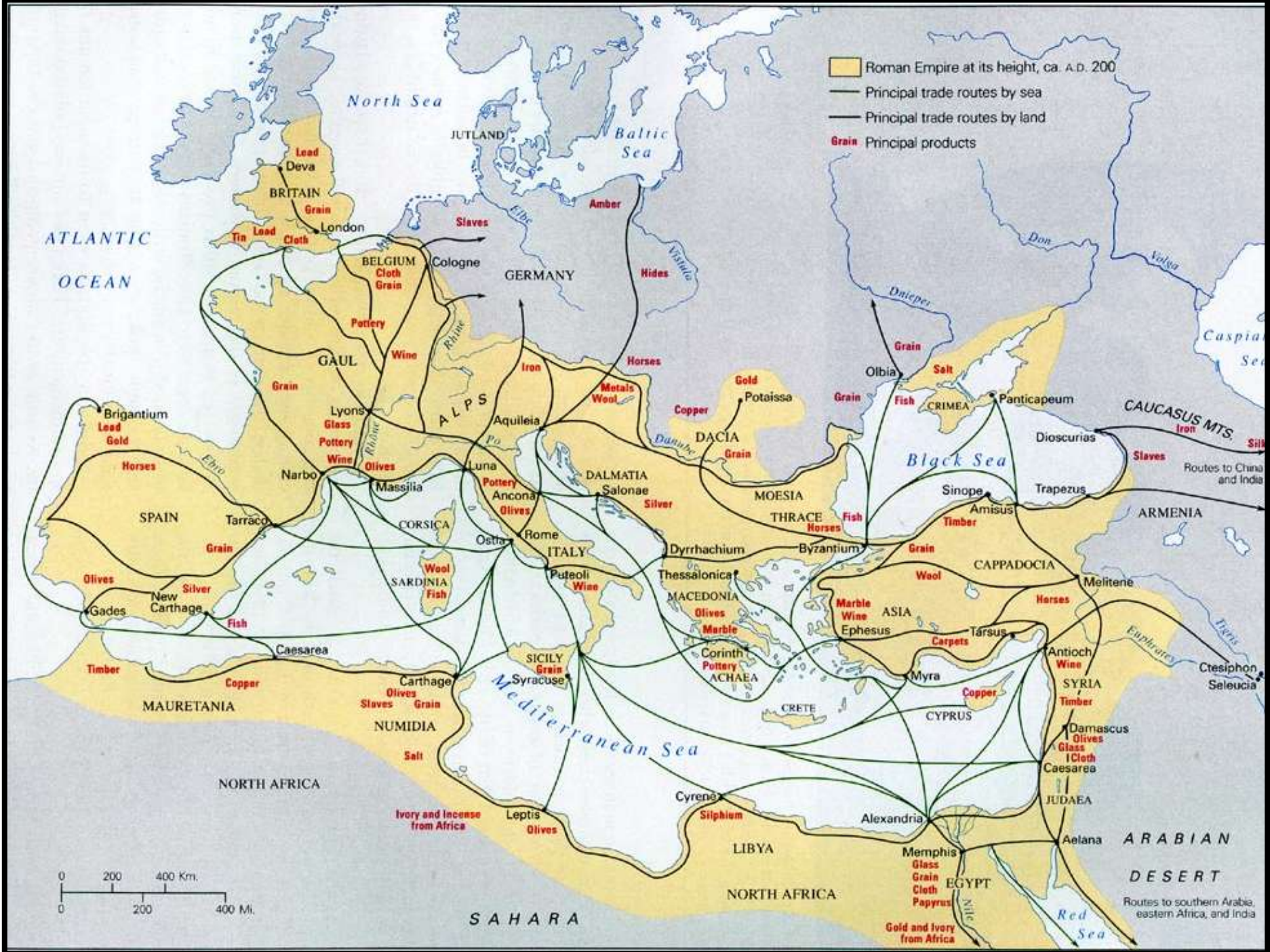
- **Contactes gots i romans (s. IV)**
 - Polítics
 - Militars
 - Comercials
 - Ideològics (propagació arrianisme)
 - Incursions gots territori romà
 - Contingents gòtics exèrcit romà
 - Contactes personals individuals

Relacions gots i romans

- **Comerç entre romans i gots**
 - *Depenent estat forces*
 - Comerç permès alguns punts designats frontera
 - *Política romana habitual*
 - Etapes obertura frontera Danubi al comerç
 - *Política romana no habitual*
 - Pacificació Danubi Constantí (330s)

L'arribada dels huns

- **Huns**, Poble nòmada estepa
 - Origen centreasiàtic
 - Origen ètnic incert
 - *Vinculat pobles túrquics (llengües túrquiques antigues)*
- **370, Huns arriben nord Mar Negre**
 - Afectació ordre polític zona
 - Submissió pobles germànics
 - *Efecte dominó*

L'arribada dels huns

- **Huns, grup tribal nòmada**
 - No existència únic governant
- **Nomadisme**
 - Forma especialitzada ramaderia
 - Explotació zones pasturatge
 - Trasllat ramats
 - Pastures estiu i hivern
- **Moviment huns cap a Europa**
 - Decisió deliberada
 - Motivació específica
 - Motiu
 - Creixement població??
 - Causes climàtiques??
 - Disminució productivitat estepària
 - Enfrontament pobles veïns??

0 600 km
0 600 miles

Orleans

Troyes

451

406

405/6

452

410-20

395

350

HUNS

395

443

441

447

408

Constantinople

395

KEY

Early Hunnic campaigns

Campaigns of Attila

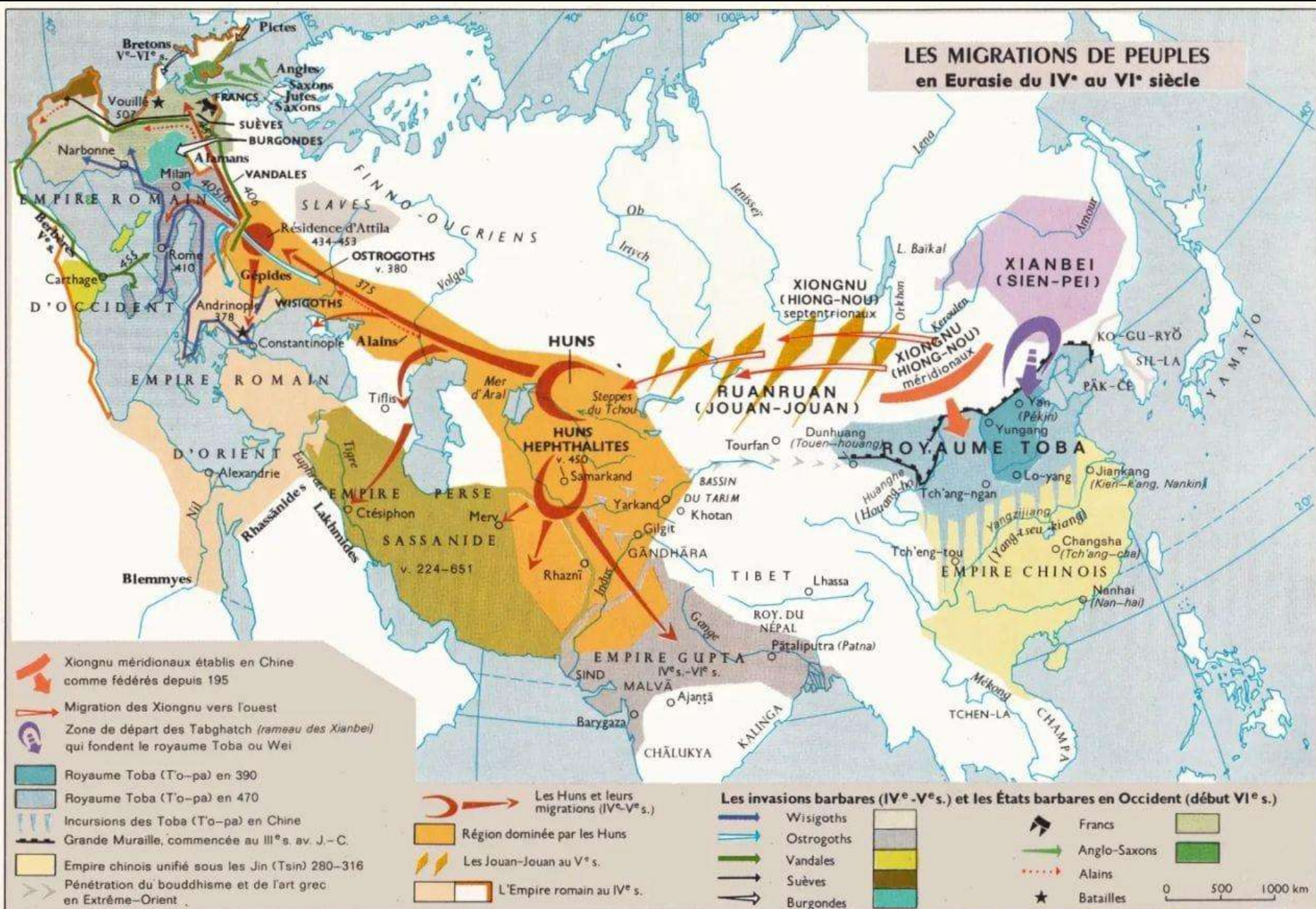

Battle

Rich burials of the Hunnic period
in the Middle Danubian region

LES MIGRATIONS DE PEUPLES en Eurasie du IVe au VIe siècle

L'arribada dels huns

- **Avenç domini hun**
 - Alans (370)
 - Gots (Greutungi / ostrogots) (c. 375)
 - *Morts reis Hermenric i Vitimir*
 - Greutungi es retiren territori Tervingi (visigots)
- **376, Greutungi i Tervingi arriben Danubi**
 - Sol·liciten asil Imperi romà
 - Tervingi, dirigits cabdills **Alaviv i Fritigern**

Creuament Danubi

- 376, **Crisi refugiats frontera Danubi**
- **Visió govern romà**
 - Emperador Valent (364 – 378)
 - Acollida refugiats germànics
 - Només grups del tervingi (visigots)
 - Exèrcit romà impedeix greutungi travessar el Danubi

Creuament Danubi

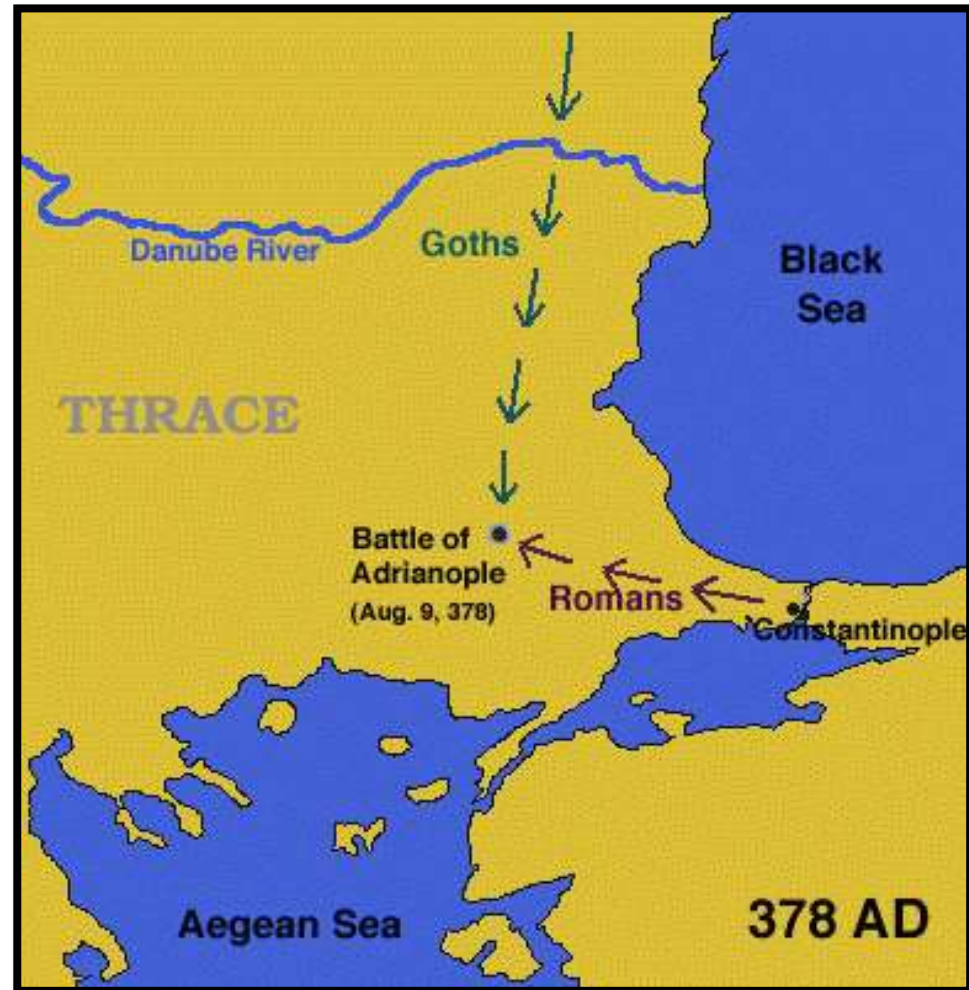
- 376, **Foedus / pacte romans i gots**
 - *Asil gots en territori romà*
 - **Termes foedus**
 - Assentament visigots Tràcia (Bulgària)
 - Lliurament vitualles
 - Conserven autonomia interna
 - Provisió soldats a l'exèrcit romà
- **Negligència gestió refugiats**
 - Corrupció / explotació visigots
 - Fam entre els visigots
 - Falta vitualles
 - *Revolta visigots*

Tribus gòtiques buscant refugi a territori romà, Angus McBride

Batalla Adrianòpolis

- **Saqueig territori visigots (tervingis)**
 - *Menjar i botí*
- 9 agost 378, **Batalla d'Adrianòpolis**
 - Exèrcit romà oriental (Valent)
 - Tervingis
 - Greutungis
 - *Havien aconseguit travessar el Danubi*
- **Victòria goda**
 - Mort emperador Valent
 - Pèrdua 2/3 parts exercit oriental
 - 10.000 - 15.000 homes)

Batalla Adrianòpolis

- **Expansió ràtzies atacs gots pels Balcans**
 - Tràcia
 - Dàcia
 - Mèsia
 - Il·liric
- **379, Teodosi nomenat emperador part oriental**
 - Rep comandament Guerra Gòtica

Foedus 382 (Teodosi)

- 382, **Foedus** entre romans i visigots
 - *Romans no havien derrotat els gots*
 - *Gots havien patit moltes baixes*
 - Estatut *foederati* visigots
 - Assentament Mèsia i Tràcia (actual Bulgària i Sèrbia)
 - Visigots conserven autonomia interna
 - *Manteniment lleis pròpies*
 - Proveïment tropes auxiliars exèrcit romà

Foedus 382 (Teodosi)

- **Tractat 382**
 - Perdura fins mort Teodosi (395)
- **Visigots participen Guerres Civils romanes**
 - **2 usurpacions**
 - Màxim (387)
 - Eugeni (392-3), **Batalla del Frígid**
 - *Normalment a primera línia de batalla*
 - Secció amb més baixes batalla

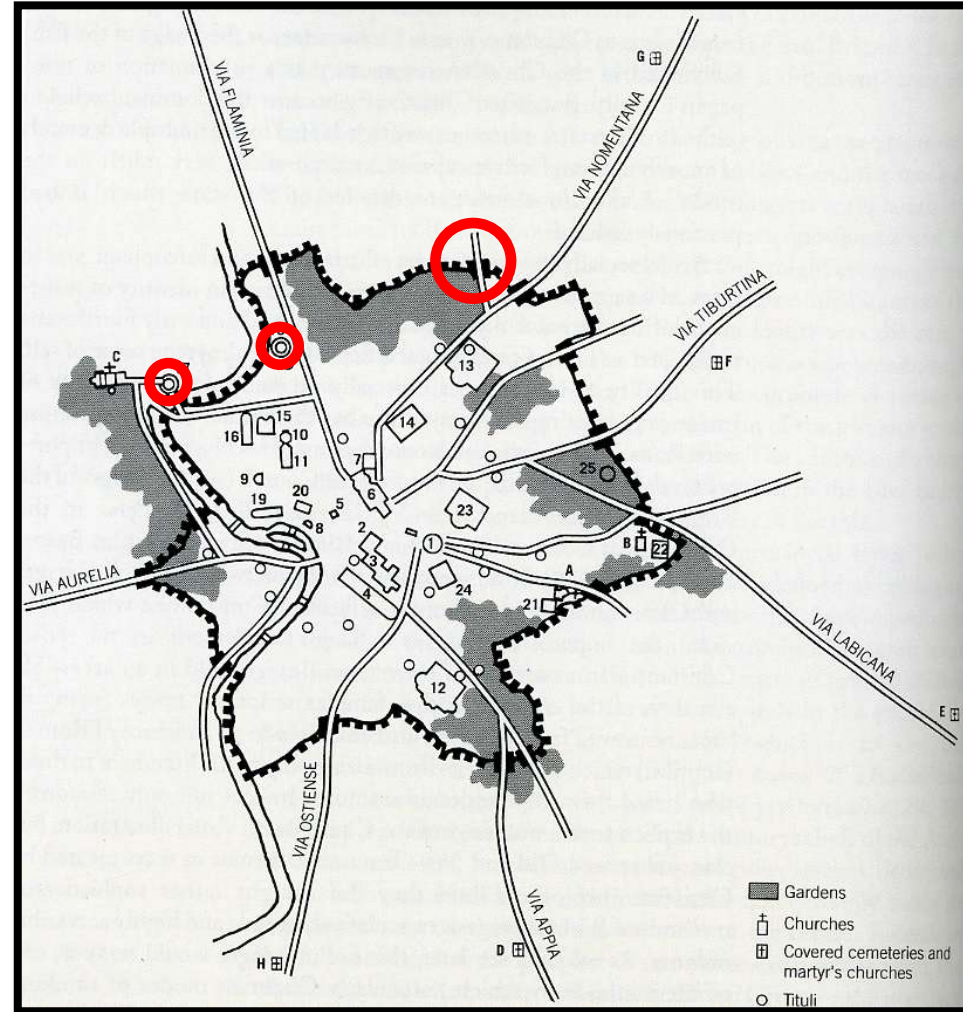
Alaric el visigot

- 392 – 410, **Alaric líder visigots**
 - Orígens força misteriós
 - Cabdill visigot / primer rei??
 - *Control majoria tervingi i greutungi assentats territori imperial*
 - Fusió / etnogènesi visigots
- **Baixes visigodes batalla riu Frigidus**
 - Uns 10.000 guerrers (fonts)
 - *Factor important revolta visigots*
- 395, **Inici revolta visigots**
 - Recerca nou territori assentament
 - Millora condicions pacte amb Roma

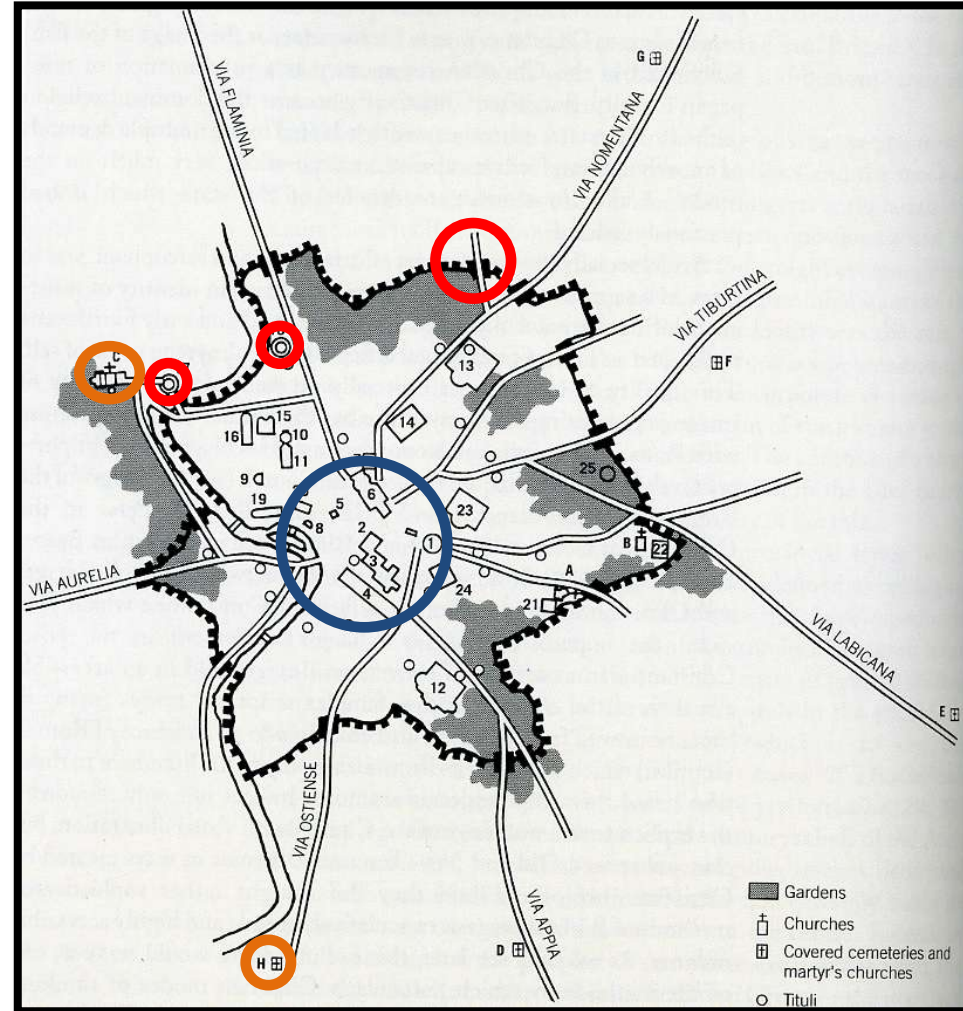
410, Setge de Roma

- **24 – 27 agost 410, Setge de Roma**
 - **Penetració Porta Salaria**
 - Nord-est ciutat
- **Molts grans edificis saquejats**
 - **Mausoleus August i Adrià**
 - Tombes diversos emperadors
 - Cendres van ser escampades
- *Saqueig generalitzat bens mobles*

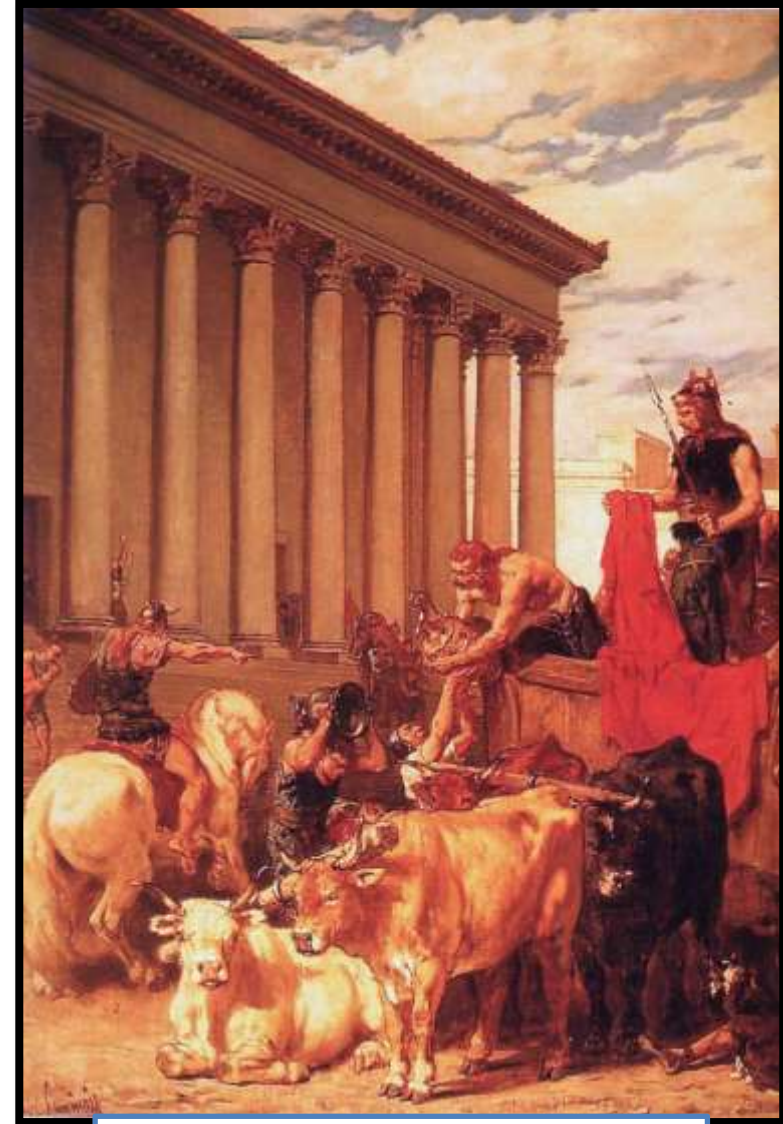
410, Setge de Roma

- **Basíliques Sant Pau i Sant Pere respectades**
 - *Santuari / asil*
- **Zones més afectades**
 - Zones properes Portaalaria
 - Zona fòrum romà
 - Basíliques civils Emilia i Julia incendiades
- **Població feta captiva**
 - Gal·la Plàcidia (germana emperador Honori)
 - *Rescats captius*
 - *Venda com esclaus*

410, Setge de Roma

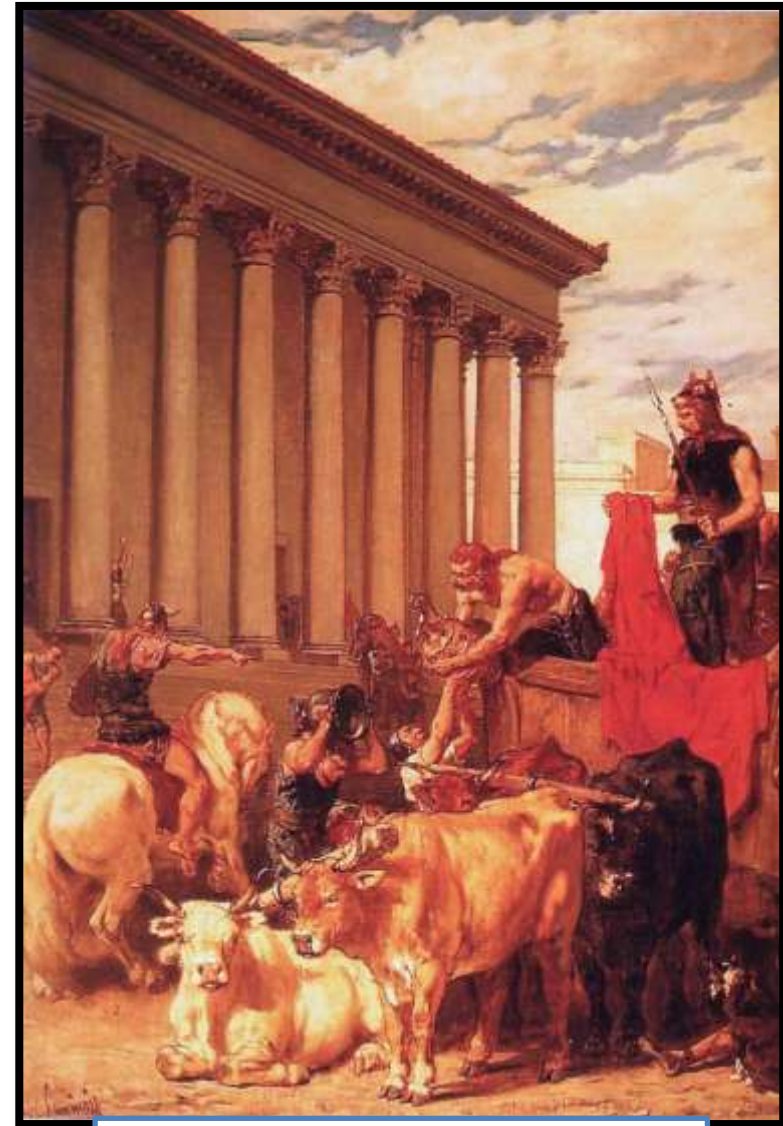
- **Setge de Roma**
 - Saqueig riqueses i destrucció restringida
 - *Pels estàndards època*
 - Ni matança massiva
 - Ni destrucció sistemàtica
 - Majoria edificis i monuments
 - *Sobreviure intactes*
 - *Despullats objectes de valor*

El saqueig de Roma, Évariste Vital Luminais (1821–1896)

Conseqüències Saqueig Roma

- **Conseqüències**
 - *Més simbòliques que polítiques*
 - Impacte psicològic (simbòlic i traumàtic)
 - **Roma**, símbol **poder etern**, saquejada per un **“poble bàrbar”**
 - 390 a.C., Primer saqueig de Roma
 - Celtes de Brennos
 - Desprestigi autoritat imperial (Honor)
 - *Acceleració procés descomposició poder romà a Occident*

El saqueig de Roma, Évariste Vital Luminais (1821–1896)

Visigots a la Gàl·lia

- **Tardor 410, Mort Alaric**
 - **Causa:** febres / paludisme
 - **Lloc:** a prop de Cosenza (sud Itàlia)
- **Succeït per Ataülf (410 – 415)**
 - Cunyat Alaric
 - Dirigeix visigots a la Gàl·lia

Visigots a la Gàl·lia

- **414, Unió matrimonial Ataülf i Gal·la Placídia (Narbona)**
 - Tindran fill (Teodosi)
 - *Honori no va tindre fills*
 - **Voluntat Ataülf convertir-se base poder darrere del tron imperial**
 - “Primer havia pensat a substituir l'Imperi Romà (Romania) per Gòtia, però després va decidir utilitzar les armes gòtiques per mantenir el domini romà” (**Orosi**, 43.2-3)

Visigots a Hispània

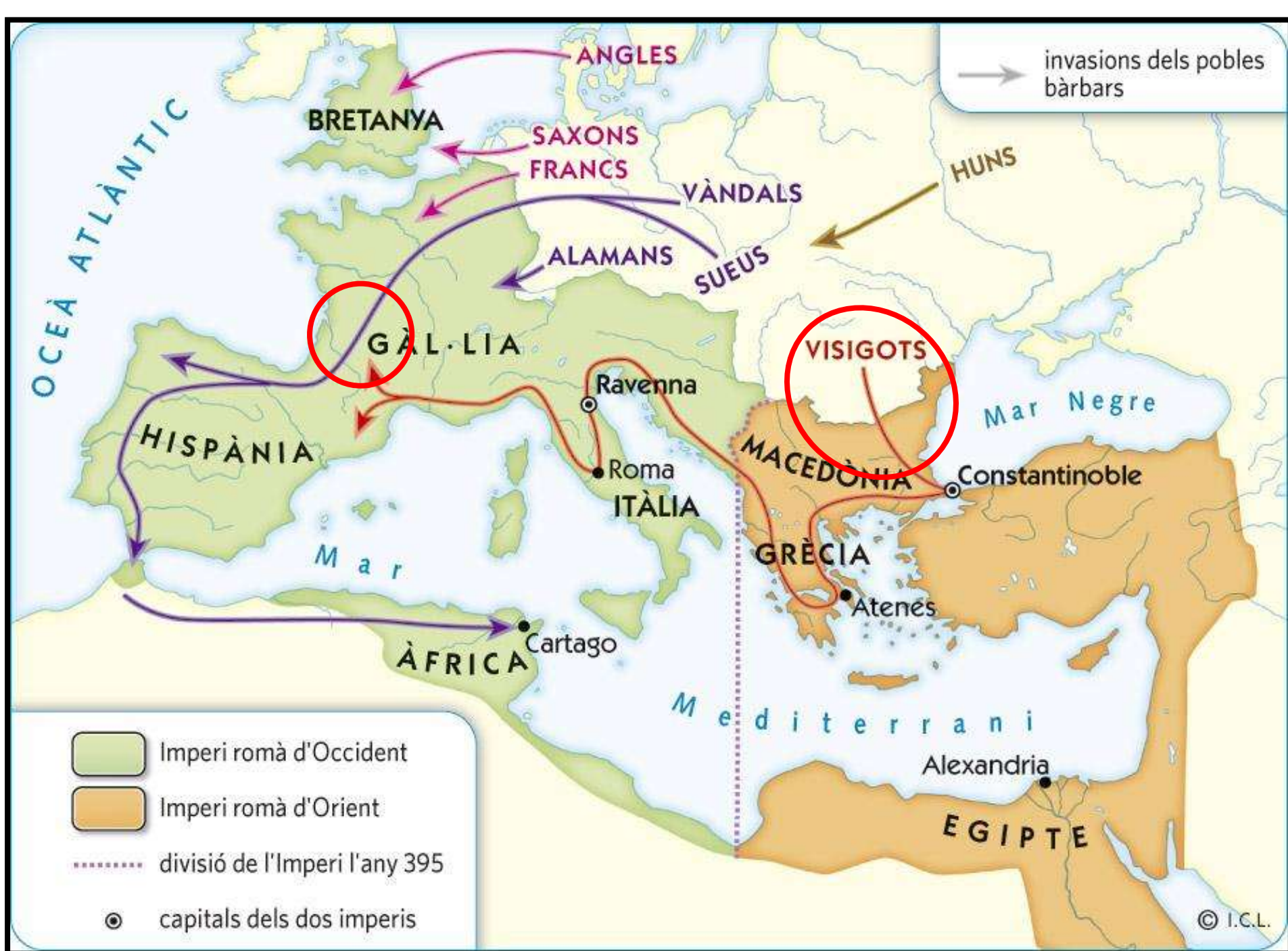
- 415, **Trasllat visigots de Gàl·lia a Hispània**
 - *Pressió militar forces romanes*
 - Primera entrada visigòtica a la península Ibèrica
 - No ocupació definitiva
- 415, **Cort visigoda establerta a Barcino**
- Agost 415, **assassinat Ataülf**
 - *Període inestabilitat*
- **Vàlia**, nomenat rei visigot (415 – 418)

Hispania

- 416, **Foedus Imperi i visigots (Vàlia)**
 - *Restitució Gal·la Placídia*
- 417/18, **Campanya visigots (federats) a la península ibèrica**
 - *Acabar grups germànics assentats a Hispania*
 - Alans i Vàndals silings derrotats
 - Vàndals asdings i sueus restringits a *Gallaecia*
- 418, **Visigots assentats a Aquitània**
 - Regne visigot de Tolosa (418 – 507)

Regne de Tolosa

- **Regne Visigot de Tolosa (418 – 507)**
 - Estat federat / aliat de Roma
 - **Capital:** Tolosa
 - Protecció territori assentament
 - **Oficialment**, reconeixien autoritat emperador romà
 - *A la pràctica cada cop més autònoms*
- **Territori**
 - **Inicialment:** Part Aquitània (Sud-oest Gàl·lia)

Assentament i repartiment terres

- 418, **Pacte *hospitalitas***
 - *Pràctica romana consistent a repartir terres entre pobles aliats pel seu establiment*
 - Habitualment 1/3 part terres assentament
 - Expropiació propietaris romans (latifundis?)
 - *Exempta problemes??*
 - Propietats imperials
 - Ocupació terres no productives
- **Contrapartida**
 - Defensar la zona
 - Servir militar a Roma

Evolució regne visigot (c. 500)

Els visigots

- 395, **Divisió Imperi Roma**
- 476, **Fi Imperi romà occidental**
 - Deposició darrer emperador Imperi occidental
- *Progressiva expansió visigots*
 - Gàl·lia
 - Hispània
 - Península Ibèrica (a partir 470s)

Final Regne de Tolosa

- s. VI, **Increment tensió visigots i francs**
- **507, Batalla de Vouillé**
 - Francs vs visigots
 - Visigots derrotats
 - Mort el seu rei Alaric II
 - “*Regnum Tolosanum, occupantibus Francis, destruitur*”
 - Isidor de Sevilla
- Crisi política visigots
- Retirada visigots península Ibèrica
- **Creació Regne de Toledo (507-711)**

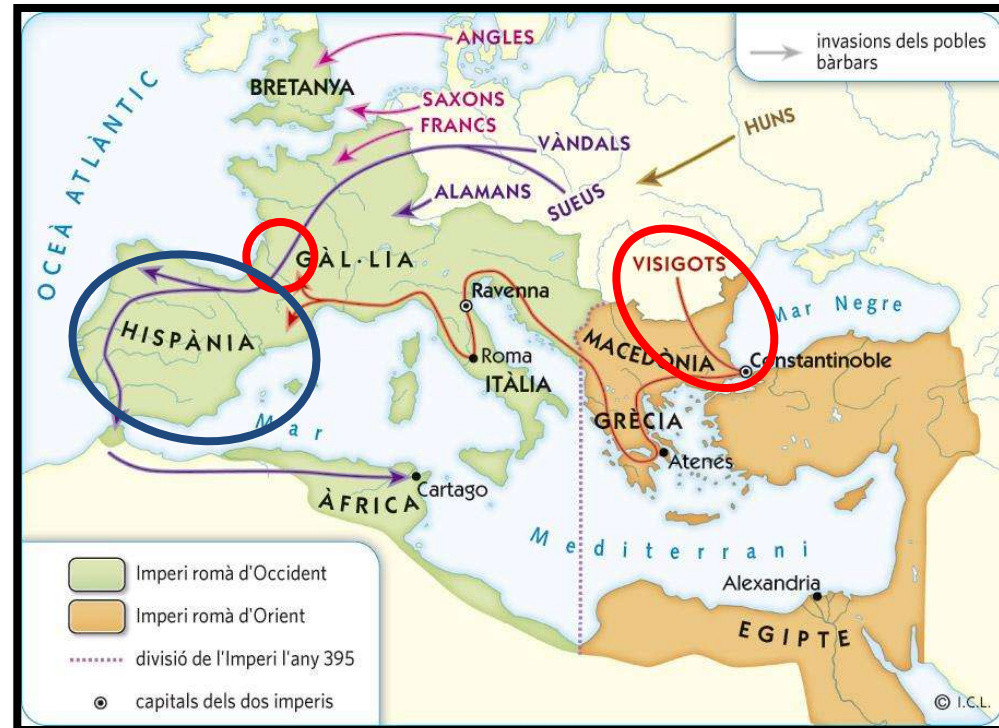
Els visigots

- **Població visigoda**

- 80.000 – 100.000 visigots
- 5.000.000 hispanoromans
- **2% del total població territori Hispània**
- *Progressiva integració amb la població hispanoromana*

- **Procés integració visigots**

- Llengua (llatí)
- Administració (a la romana)
- Religió (paganisme / arrianisme / catòlicisme)
- Dret...

Llegat romà

- Pobles germànics
 - *Aprofiten el món al que arriben*
 - No el destrueixen
 - **Període post-romà**
 - Institucions polítiques
 - Consellers polítics
 - Cort i cerimonial de cort
 - Administració romana
 - *Cobrament d'impostos (especialment)*
 - Estructura eclesiàstica...

Regnes germànics (s. VI)

REINO VISIGODO DE TOLEDO

experimenta

**Integración de las poblaciones
visigoda e hispanorromana**

PROCESO BÁSICO

**Dominio del
territorio**

capital: Toledo

**Estructura
institucional**

Monarquía electiva

Aula Regia

Concilios de Toledo

**Unificación
legislativa**

Liber Iudiciorum

654

**Unificación
religiosa**

Conversión de
Recaredo

589

Assentament visigots Hispània

- **Assentaments visigots Hispània**
 - **1ª onada (497 – 506)**
 - Pressió creixent franca
 - Necessitat controlar territoris hispans
 - Principalment Tarraconnese
 - **2ª onada (posterior a 507)**
 - Abandó Gàl·lia i assentament majoritari a Hispània

Assentament visigots Hispània

- **Principals ones assentament visigots Hispània**

- **Meseta Central**

- **Ciutats importants**

- Toledo, capital regne visigot
- Sevilla
- Mèrida
- Tarragona
- Saragossa
- Pamplona
- Ciutats vall de l'Ebre

- **Gàl·lia Narbonesa (Septimània)**

Assentament visigots Hispània

- **Nombre visigots instal·lats a Hispània**
 - 200.000 (tradició historiogràfica)
 - c. 70.000
 - Nombre indefinits visigots es mantenen a Gàl·lia
 - a Septimània (sota domini visigot)
 - a Aquitània (sota control franc)
- **Visigots fortament romanitzat**
 - Impacte ètnic i cultural mínim
- **Visigots sempre minoria a Hispània (1,2%)**
- **Població hispano-romana (5.600.000 habitants)**
- **Habilitat visigoda integrar-se**
 - Exercir com a elit en un context plenament romà

CONSTITUCIÓN DEL ESTADO VISIGODO. UNIFICACIÓN DEL REINO DE LEOVIGILDO

- Capital de provincia
- Ciudad hispanovisigoda
- 🏰 Capital del reino visigodo
- Reino suevo (hasta 585)
- Resistencia cántabro-vasco-astur
- Reino visigodo: áreas según su intensidad de dominio
- Asentamientos visigodos
- Provincia de Bizancio (552-624)
- ➡ Acciones militares de los visigodos

Compilación científica: Mercedes de la Calle Carracedo e
Isidora González Gallego

Atlas Nacional de España (ANE) CC BY 4.0 ign.es
Participantes: www.ign.es/resources/ane/participantes.pdf

Regne visigot

- **Estat visigot (monarquia)**
 - Monarquia visigoda
 - Caràcter germànic i romà
- **Rei**
 - Poder (com a vicari de Déu)
 - *Polític*
 - *Militar*
 - *Administratiu*
 - D'origen got
 - No serf ni esclau
 - No clergue o monjo tonsurat
- **Simbologia reial**
 - Indumentària
 - Corona i ceptre
 - Mantell porpra...

Regne visigot

- **Monarquia electiva** (inicialment)
 - *Noblesa escollia al rei*
 - Reis intentaran instaurar successió hereditària
 - *No s'aconseguirà del tot mai*
- **Poder reial amenaçat per**
 - Destronaments
 - Rebel·lions
 - Assassinats (10)
 - ***Morbus Gothorum***
 - “costum” a la deposició violenta del rei per qui ambicionava ocupar el seu lloc
 - Gregori de Tours
 - Inestabilitat regne visigot

Regne visigot

ATAULFO 410 • 415	LIUVA II 601 • 603
SIGERICO • 415	WITERICO 603 • 610
WALIA 415 • 418	GUNDEMARO 610 • 612
TEODORICO I 418 • 451	SISEBUTO 612 • 621
TURISMUNDO 451 • 453	RECARDO II • 621
TEODORICO II 453 • 466	SUINTHILA 621 • 631
ALARICO II 484 • 507	SISENANDO 631 • 636
GESALEICO 507 • 510	KHINTILA 636 • 639
AMALARICO 510 • 526	TULGA 639 • 642
AMALARICO 526 • 534	KHINDASVINTO 642 • 649
THEUDIS 534 • 548	KHINDASVINTO Y
THEUDISELO 548 • 549	RECESVINTO 649 • 653
AGILA 549 • 555	RECESVINTO 653 • 672
ATANAGILDO 555 • 567	WAMBA 672 • 680
LIUVA I 567 • 568	ERVIGIO 680 • 687
LIUVA I Y	EGICA 687 698 700
LEOVIGILDO 568 • 571/72	EGICA Y
LEOVIGILDO 571/72 • 586	WITIZA 698 • 700 / 702
RECARDO 586 • 601	WITIZA 702 • 710
	RODRIGO 710 • 711

Religió: arrianisme

- Visigots **confessió arriana**
 - *Arrianisme, corrent religiós considerat herètic pel catolicisme*
 - Predicació arrianisme pobles germànics
- **Arrianisme**
 - Jesús era fill de Déu, però no era Déu
 - Negava la divinitat de Jesús
 - Debat dividia cristianisme

Religió: arrianisme

- **Condemna arrianisme**
 - Concili de Nicea (325)
 - Concili de Constantinoble (381)
- Divisió religiosa **no afavoreix governació visigoda**
 - 589 d.C., *Recared, visigots es converteixen al cristianisme catòlic*
 - III Concili de Toledo

III Concili de Toledo
José Martí y Monsó (1862)

Aula regia

- **Aula Regia (administració central)**
 - Òrgan suprem administratiu
 - Assessorament al rei i ajut govern
 - Funcions judicials
 - Composició
 - *Officium Palatinum*
 - *Grups de nobles i senyors*
 - *Gardingi*
 - Guàrdia personal del rei
 - *Bisbes...*

Officium Palatinum

- **Ofici Palatí / Officium Palatinum**
 - Comtes palatins (*comites palatini*)
 - Govern palau i organització cort
 - Agents del monarca
 - ***Comes cubiculii***, càrrec cambra reial
 - ***Comes scanciarum***, provisions palau
 - ***Comes notariorum***, cancelleria, documents i lleis (per signar el rei)
 - ***Comes patrimonii***, gestió finques i propietats reial
 - ***Comes thesaurorum***, Gestió hisenda i tresor reial, encunyació moneda...
 - ***Comes stabulii***, gestionava les quadres i eugassades del regne
 - ***Comes spatariorum***, dirigeix la guàrdia reial
 - ***Comes civitatis Toletanae***, Governador capital

Administració territorial

- **Regne visigot**
 - Dividit províncies o ducats
- **Antigues províncies romanes**
 - Tarraconense
 - Cartaginense
 - Lusitània
 - Bètica
 - Gallaecia
 - Narbonesa, província gala
 - Asturiense, Cantàbria y Autrigònia
 - **Creació:** segle VII
 - Control regions del nord
 - *Àsturs, càntabres i vascons*

Administració territorial

- **Territoris provincials desiguals**
 - **Bètica, Tarraconense, Narbonense, Cartaginense i Lusitania**
 - Territori més gran
 - Més població
 - Regions agrícoles riques
 - Ciutats pròsperes
 - Manteniment activitat comercial
 - **Gallaecia**
 - *Galicia i nord de Portugal*
 - Població dispersa
 - Ciutats més petites i menys pròsperes

Administració territorial

- **Territoris provincials desiguals**
 - **Asturiense** (Astúries, Lleó part de Zamora)
 - **Cantàbria** (Santander, Palència, part de Burgos i Logronyo)
 - **Autrigònia** (Àlaba, part de Burgos, de Biscaia, Navarra y Logronyo)
 - Territoris de frontera
 - Escassa població
 - Poques ciutats
 - Territori agrícoles pobres

Administració territorial

- **Duc (*Dux / Duces*) Províncies**
 - Origen got
 - Poder militar i civil
 - Justícia
 - Impostos
 - Manteniment ordre
 - Defensa militar
 - Autoritat sobre els comtes
- **Comte de la ciutat (*Comes civitatis*)**
 - Seu en una ciutat
 - Governen ciutats importants i els seus territoris
 - Administració
 - Justícia
 - Policia
 - Fiscalitat
 - També funcions militars

Administració territorial

- **Altres càrrecs menors**

- *Iudices*
- *Numeraris*
 - Cobrament impostos
- *Saig (saiones)*
 - Políciac urbana i agutzils
- *Erogatores i annonaris*
 - Proveïment exèrcit

- **Bisbes**

- Ampliació autoritat seus episcopals
- *Defensor civitatis*
- Tasques religioses i civils
 - Obres públiques
 - Restauració ponts, muralles
 - Construcció esglésies, hospicis, escoles...

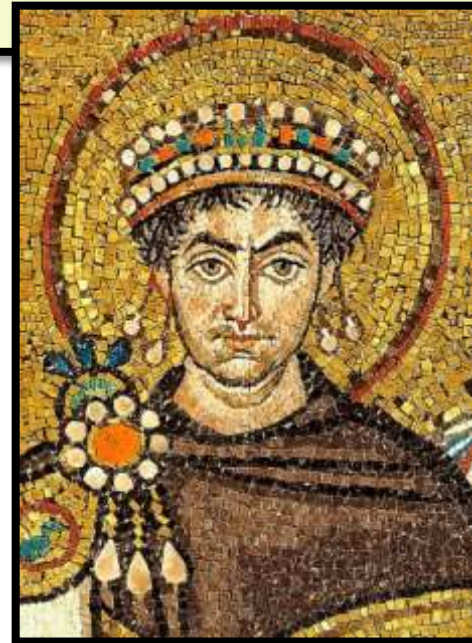

Spania bizantina

Justinià (527 – 565)

- **Justinià (527 – 565)**
- **Renovatio Imperii**
 - *Programa militar portat a terme per Justinià amb l'objectiu de recuperar els territoris que havien format part de l'antic Imperi romà d'Occident*
- **En poder dels pobles germànics**
 - Vàndals - Nord d'Àfrica
 - Ostrogots – Itàlia
 - Visigots - Hispània

Spania, domini bizantí

- **Àkhila, rei visigot (549 – 555)**
 - Guerra civil Àkhila i Atanagild (550 – 555)
 - *Atanagild demana ajut milita a Bizanci*
- **Justinià I**
 - *Renovatio Imperii*
 - Àfrica / vàndals (533–534)
 - Itàlia / ostrogoda (535–554)

IMPERI BIZANTÍ A L'ÈPOCA DE JUSTINIÀ

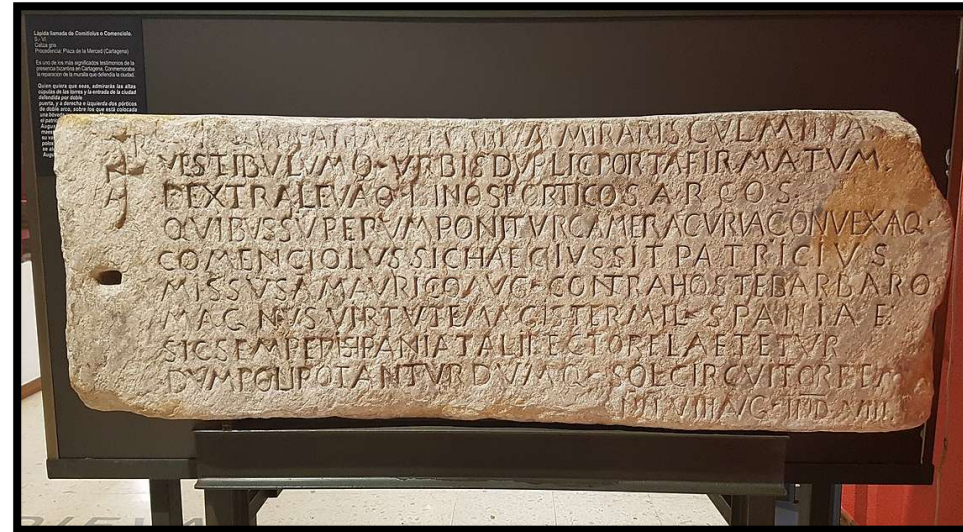
Spania, domini bizantí

- **Pacte Atanagild amb Bizanci**
 - Territori península Ibèrica a canvi ajut??
 - Bètica i Cartaginense??
 - Defensa domini Àfrica
- **552, Desembarcament exercit bizantí**
 - Algesires (segurament)
 - Ajut bizantí a Atanagild
- **555, Àkhila assassinat a Emerita Augusta**
 - Atanagild únic sobirà
 - *No voluntat complir pacte amb els bizantins*

Spania, domini bizantí

- **Creació província bizantina (*Spania*)**
 - **Capital:** Cartago Spartaria
 - **Govern:** dux i magister militum Hispaniae
 - **Tropes:** uns 7.500 soldats
 - **Dominis adscrits província africana**
- **Cartago Spartaria**
 - **Troballes arqueològiques bizantines**
 - Construccions defensives
 - Inscripció Comenciól

Lapidà llamada de Comitiolus o Comenciolo.
S. VI
Caltas grs
Procedencia: Plaza de la Mercad (Cartagena)

Es uno de los más significados testimonios de la
presencia bizantina en Cartagena. Comenciolo
la reparación de la muralla que defendía la ciudad.

Quien quiera que seas, admiraras las altas
cúpulas de las torres y la entrada de la ciudad
defendida por doble
puerta, y a derecha e izquierda dos pórticos
de doble arco, sobre los que está colocada
una bóveda
el patrón
Augusto
museo
su va
puedo
se al
Augusto

TRIPLEX PORTA AD VITAM MIRARIS CVL MINA
VESTIBVLVM Q VRBIS DVLICPORTAFIRMATVM
PEXTRALEVAQ I INOSPRTICOS AR COS
QVIBVSSVPERVM PONITVR CAMERACVRIA CONVEXAQ
COMENCIOLVS SICHAEQVSSIT PATRICIVS
MISSVSA MAVRICO VGE CONTRAHOSTEBARBARO
MAGNEVS VIRTUTE MA CISTER MIL SPANIA E
SICSEMPERISPANIA TALIECTORE LAETETVR
DYMPOI POTANTVR DVIAQ SOECIRCIVITORETA
INTVMA G IND VIII

Qui sigui que siguis, admira la difícil alçada d'aquestes torres, el vestíbul de la ciutat, fortificat amb una porta doble, i, a dreta i esquerra, els dos pòrtics, i els arcs als què se superposa una càmera corba i convexa. El patrici Comenciól, enviat per l'emperador Maurici contra els enemics bàrbars, va fer fer així totes aquestes coses. General de l'exèrcit d'Hispania, i gran pel seu valor, així Hispania sempre s'alegrarà per tal governant, mentre els pols girin i el sol envolta l'orbe. Any VIII d'August. Indicció VIII. (anys 589-590 dC)

Spania, domini bizantí

- **Província bizantina (*Spania*)**

- **Delimitació:** costa mediterrània des del Guadalquivir a la desembocadura del riu Xúquer, al sud de València

- **Territori interior**

- Medina Sidonia
- Antequera
- Ronda
- Granada
- Guadix
- Baza...

La defensa la provincia

En el envite inicial, la intervención en la Península entre 552 y 555, se sientan las bases del territorio que, en adelante, va a constituir la provincia bizantina de España. Para los visigodos, la presencia bizantina representa una amenaza intolerable, que desde el primer momento van a tratar de combatir. Estos, a falta de recursos militares y financieros, hacen de la diplomacia su mejor defensa. Por este medio no dejarán de intervenir entre los enemigos de los visigodos. Sabemos de relaciones con los suevos o los francos y, por supuesto, de su injerencia en los frecuentes conflictos internos de su poderoso vecino. Sin embargo, la presión visigoda se hará con el tiempo insoportable. El Imperio, desbordado por una guerra en oriente contra Persia (602-628) que amenaza su propia supervivencia, tendrá que desatender sus posesiones en Hispania que, por aquel entonces, representaban la menor de sus preocupaciones.

Anverso de sólido bizantino donde se representa al emperador Heraclio y su hijo Heraclio Constantino. En 616, Heraclio pide la paz a Sisebuto; al que reconoce sus conquistas en Hispania. La paz es aceptada, y se mantendrá hasta el 623, cuando Suintila, sucesor de Sisebuto, reemprende las hostilidades.

Bizantinos en Hispania (534-625/626)

Las Baleares

Junto con Ceuta, es el primer territorio en ser ocupado, como resultado del derrumbamiento del Estado vándalo en 533. Los bizantinos se han movido con rapidez para apoderarse de todos los territorios de sus antiguos enemigos. Dependientes de Cerdeña, las Baleares nunca caerán en la órbita visigoda; de hecho, no parece que estos lo hubiesen pretendido nunca. La soberanía bizantina sobre las islas se prolongará en el tiempo hasta, posiblemente, la llegada de los árabes a la Península. No existe información al respecto, solo conjeturas. No hay datos del momento en el que Bizancio abandona, o le es arrebatado, este lejano eslabón de su creciente imperio.

prefectura del pretorio de África (exarcado de África, desde 585)

Fuerzas militares

Ceuta está defendida, en tiempos de Justiniano, por un *tagma*, unos 400 soldados, además de servir de base a una flota de guerra de entre tres y cinco dracones. Calificado de inexpugnable, un quiliarca está al mando del enclave y responde, orgánicamente, ante el *dux* de la Caesariensis. Para la Península propiamente dicha no hay datos fidedignos, pero se estima en unos 1000 los hombres destacados de guarnición. El cálculo toma como referencia los 15 000 hombres que el Imperio mantiene en África, mucho más extensa, poblada y rica.

Spania, domini bizantí

- **Fi de la Spania Bizantina**
 - 571 – 586, Campanyes militars **Leovigild**
 - *Pèrdua progressiva territori Spania bizantina*
 - 621 – 631, **Suintila**
 - Expulsió bizantins península Ibèrica

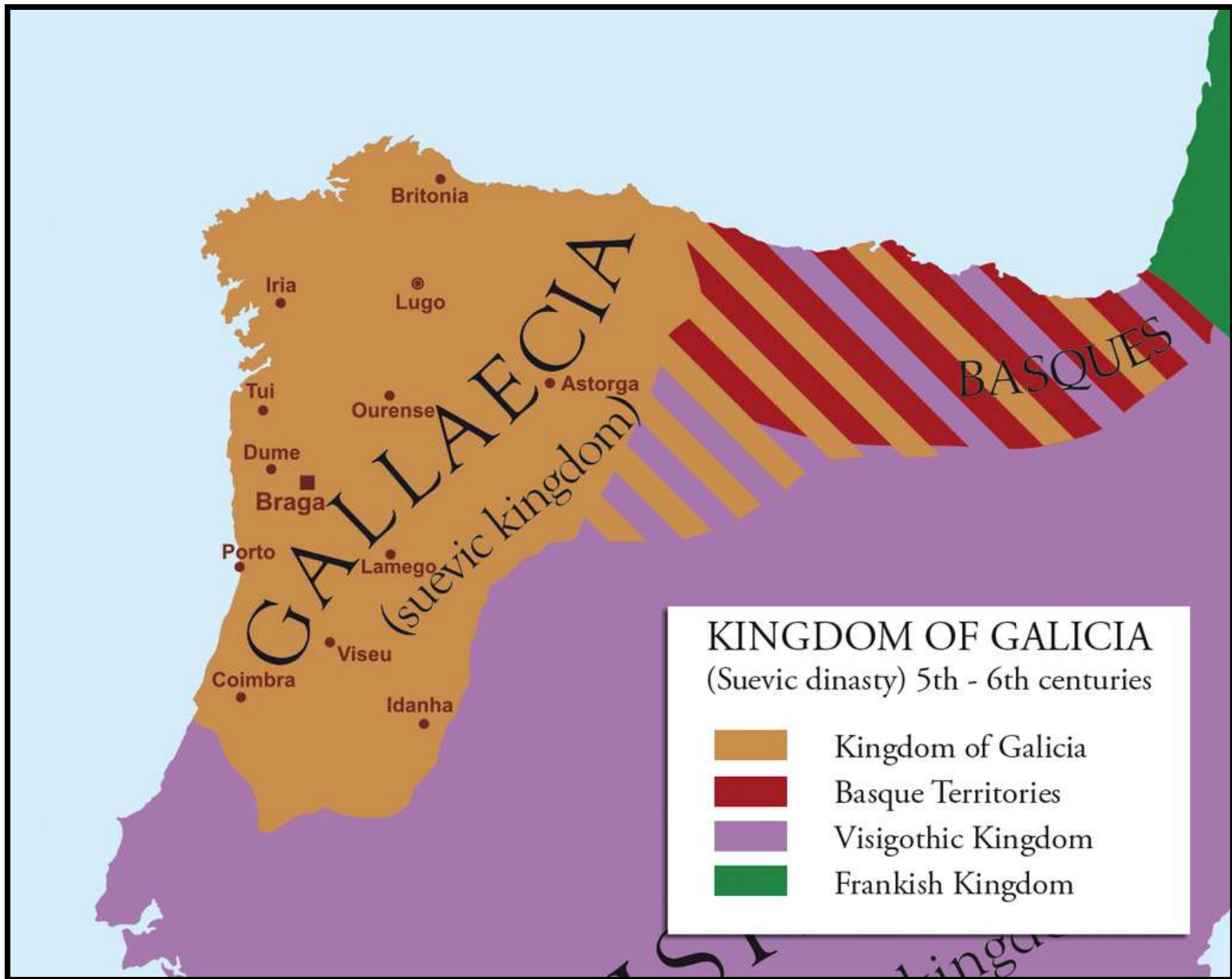

Regne sueu

- **Regne sueu (409–585 dC)**
 - **Territori:** part de l'actual Galícia i nord de Portugal)
- **406, Sueus, vàndals i alans, travessen el Rin**
 - 409, Creuen els Pirineus i arriben a Hispània
 - Sueus s'estableixen a **Gallaecia**
- **438–448, Rei Requila, expansió sueva Hispània**
- **456, Derrota sueva enfront dels visigots (Teodoric II)**
 - Regne sueu entra en crisi i fragmentació
- **456–469, Etapa guerra civil sueva**
 - Diversos reis (Aió, Maldras, Frantán, Remismund) es disputen el tron
- **570, Rei Teodomir, conversió sueus al catolicisme**
- **585, Rei visigot Leovigild conquereix regne sueu**

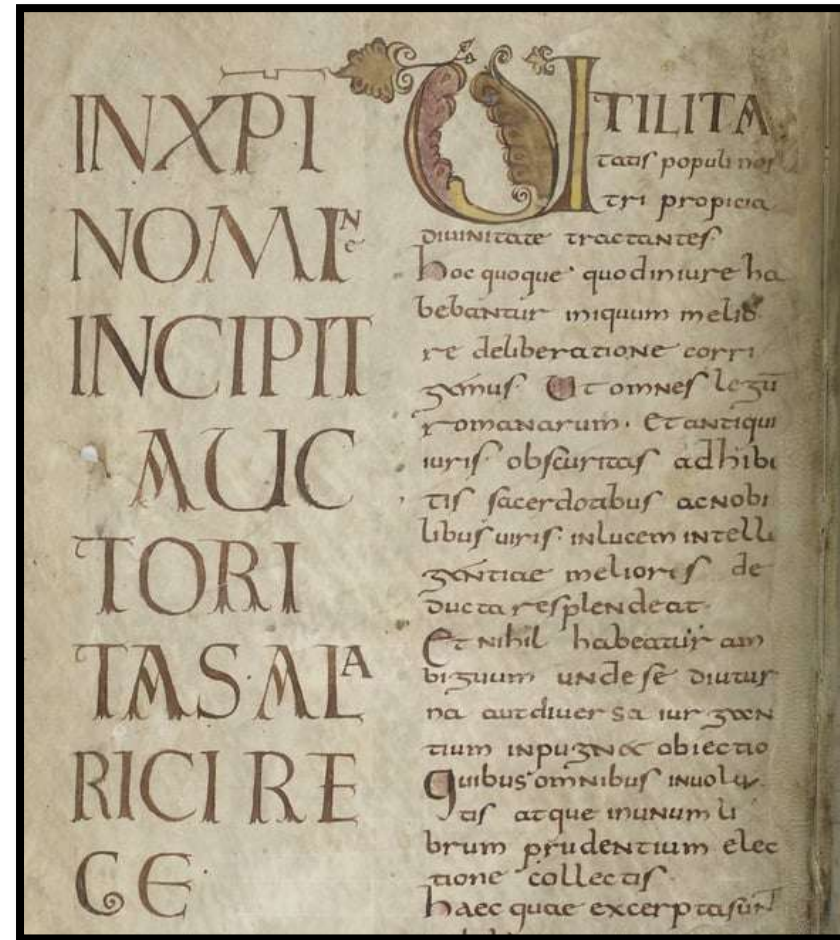

Lleis visigodes

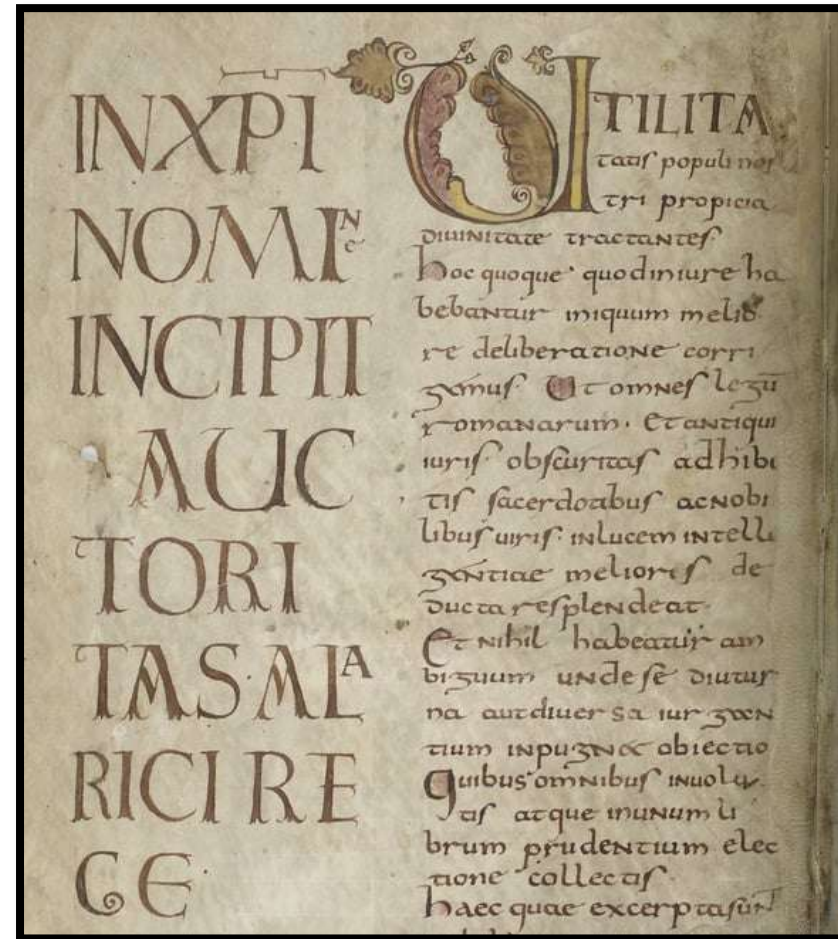
- **Recopilacions jurídiques visigodes**
 - *Eina administració territori visigot*
- **Codi d'Euric (Codex Euricianus)**
 - **Regne visigot de Tolosa**
 - Primer codi visigot escrit (c. 476)
 - Només fragments
 - Regulació convivència visigots i població gal·loromana
 - **Idioma:** llatí (testimoni romanització)
 - Trànsit dret oral al dret escrit
 - Barreja dret romà i costums visigòtiques
 - **Adreçat especialment als visigots (dualitat legal)**

Breviari Alaric

Lleis visigodes

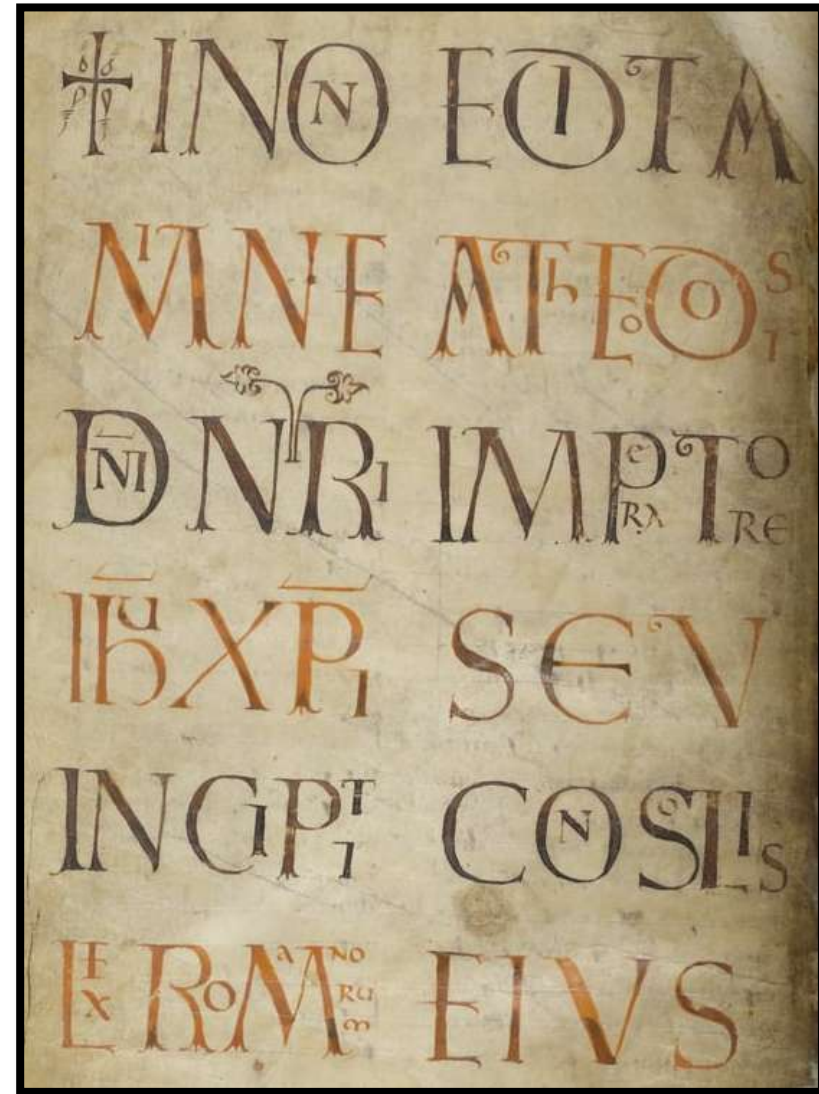
- **Contingut Codi Euric**
 - **Dret civil** (matrimoni, herències, propietat, contractes...)
 - *Prohibició matrimonis mixtes*
 - **Dret penal** (robatoris, homicidis, multes...)
 - **Organització propietat i administració justícia**

Breviari Alaric

Breviari Alaric

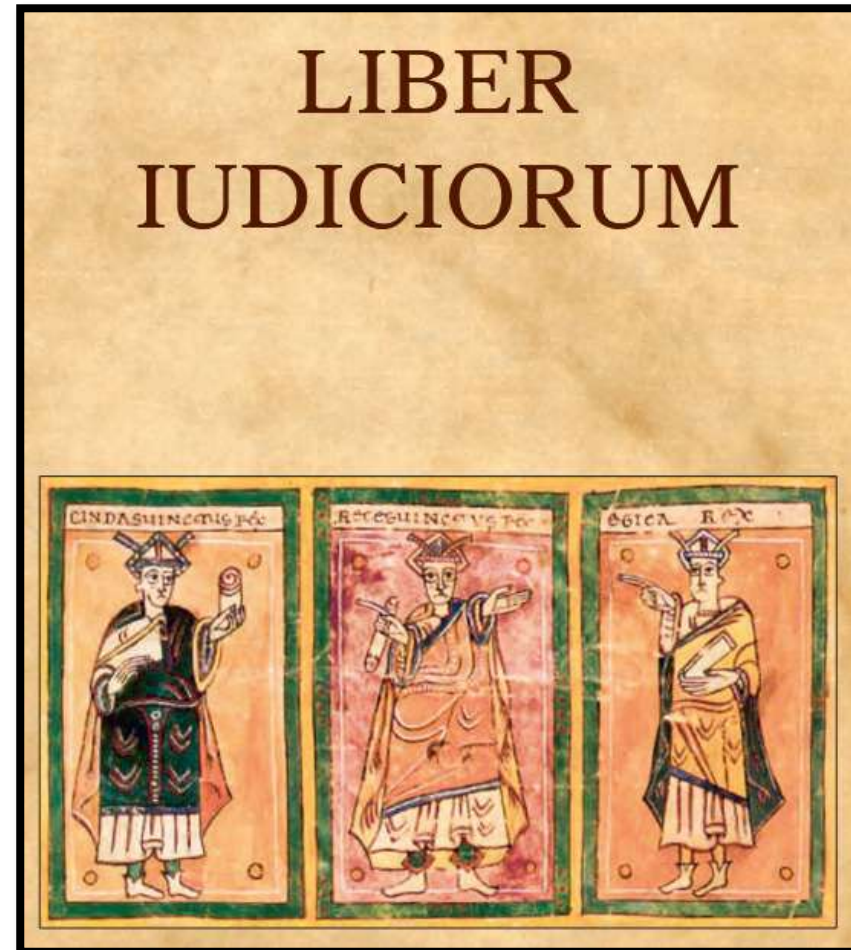
- **Breviari d'Alaric**
 - *Breviarium Alaricianum* o *Lex Romana Visigothorum*)
 - **Rei:** Alaric II (506)
 - *Versió simplificada dret romà per a la població romana*
 - **Idioma:** llatí
 - **Manual pràctic de dret**
 - Usat per jutges i administradors

Breviari Alaric

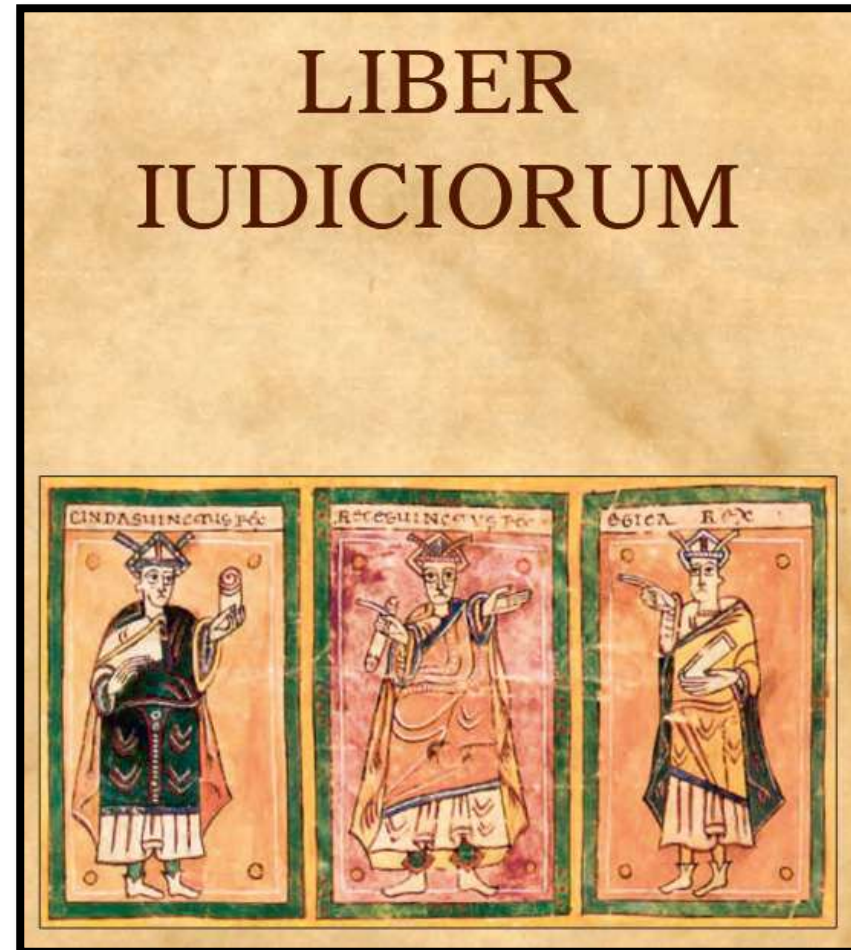
Liber Iudiciorum

- ***Liber Iudiciorum* (Llibre dels judicis)**
 - Promulgació: Recesvint (654)
 - *Font principal coneixement llei visigoda*
- **Contingut legal**
 - Recull i actualitza lleis reis anteriors
 - Legislació concilis eclesiàstics
 - 12 llibres i 559 disposicions
 - Autor / direcció elaboració: Brauli de Saragossa
 - *Base jurídica legislacions "hispaniques" fins el segle XIX*

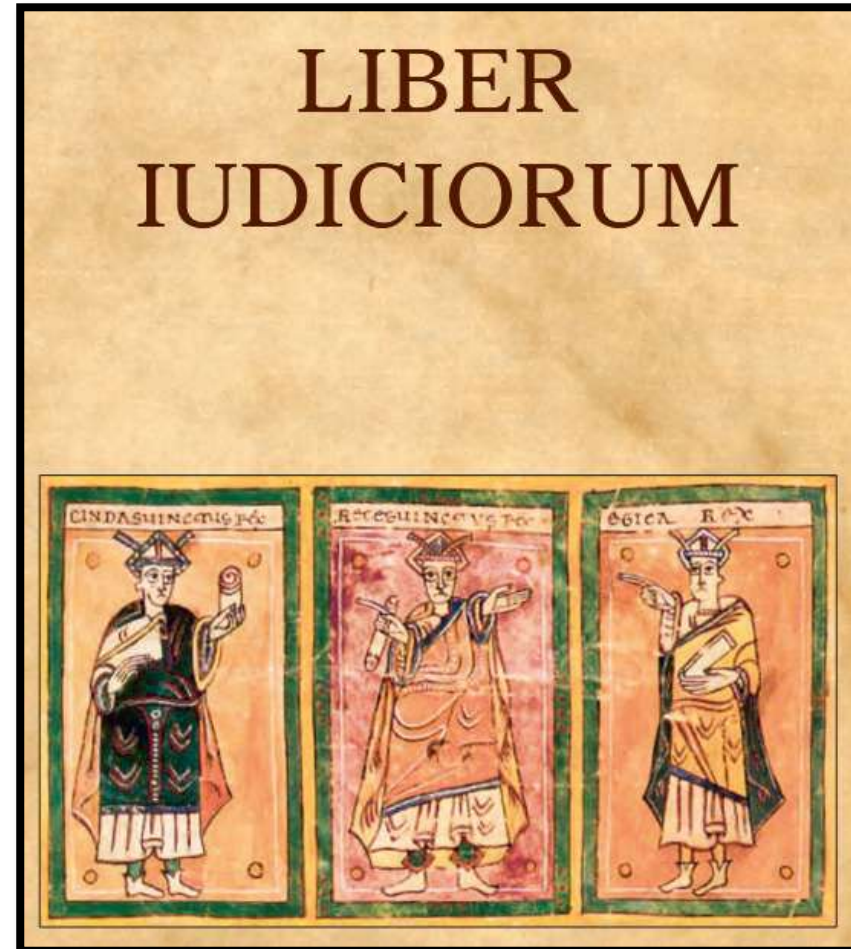
Liber Iudiciorum

- **Aplicació llei (prerrogativa reial)**
 - *Transferible autoritats regne (laïques i eclesiàstiques)*
 - Bisbes
 - Ducs i comtes
 - Tiufats, numeraris, vicaris i *iudices*
- **Jutges**
 - Examinació causes i sentències en un temps determinat
 - Aplicació estricta llei
 - No acceptació de suborns
- **Edat legal càstig**
 - *Majoria legal 14 anys*

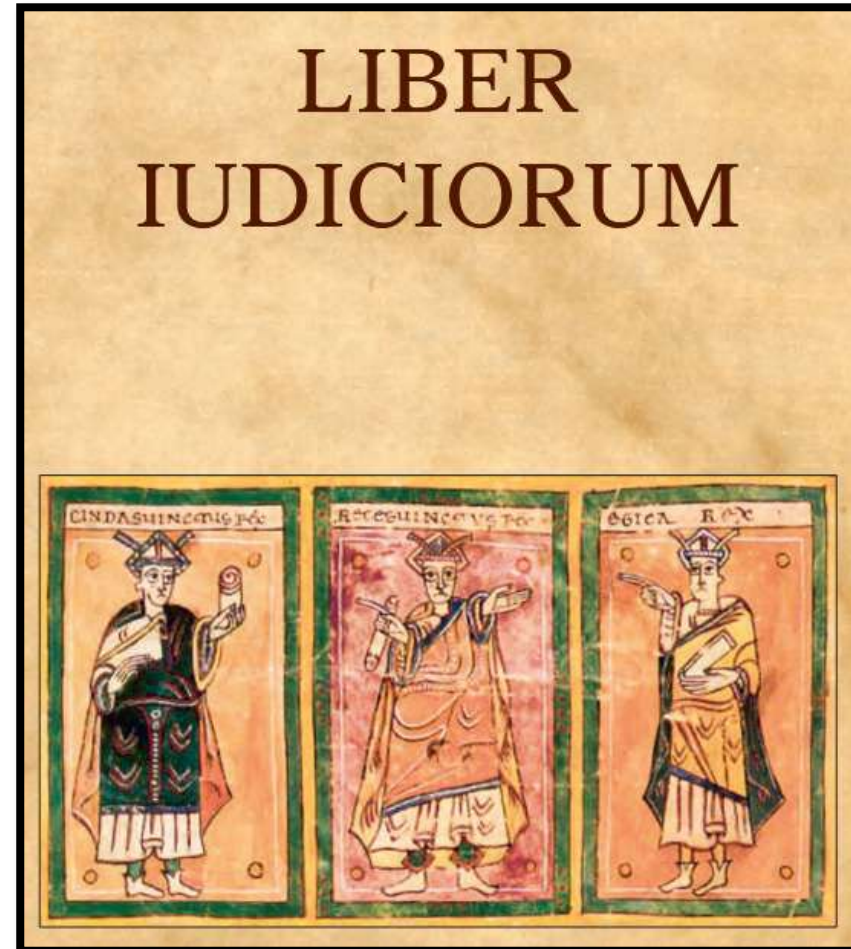
Liber Iudiciorum

- **Àmbits legals**
 - Assassinat
 - Robatori
 - Herències
 - Prostitució
 - Abandonament infants
 - Màgia i paganisme
 - Evasió impostos
 - Perjuri...
- **Càstigs severs**
 - Càstigs físics
 - Amputació membres
 - Castració
 - Decalvació
 - Tortures

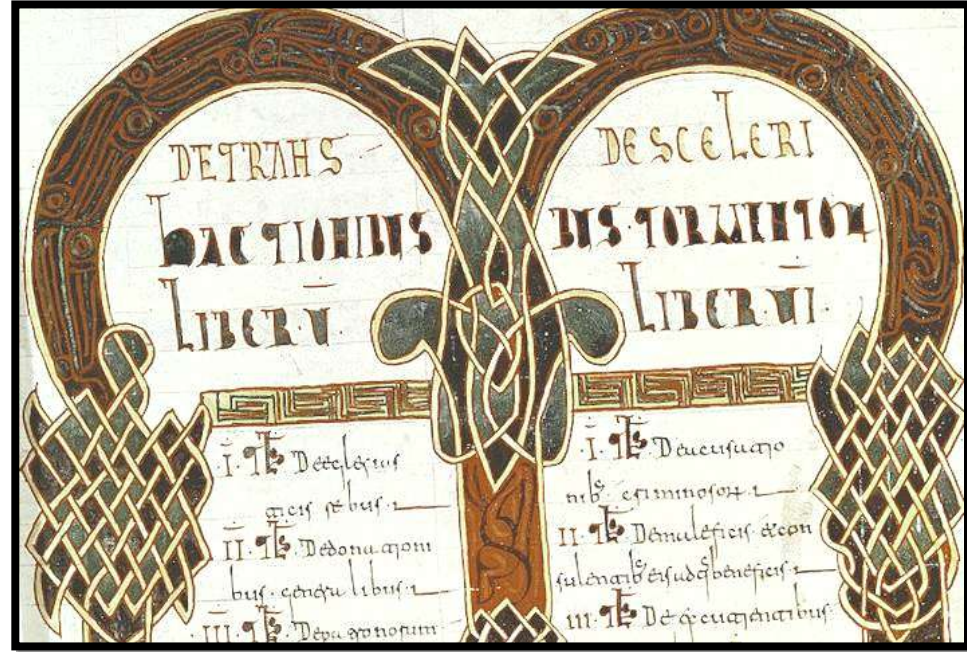
Liber Iudiciorum

- **Fuetades, càstig més habitual**
 - de 20 a 300 fuetades
- **Empresonament**
 - Monestirs
- **Multes i confiscació de bens**
- **Esclavitud**
- **Pena de mort**
 - Homicidi
 - Pràctica avortament
 - Mort d'un familiar
 - Defugir combat (comandaments i oficials)
 - Saqueig tombes (serfs)
 - Adúlteres

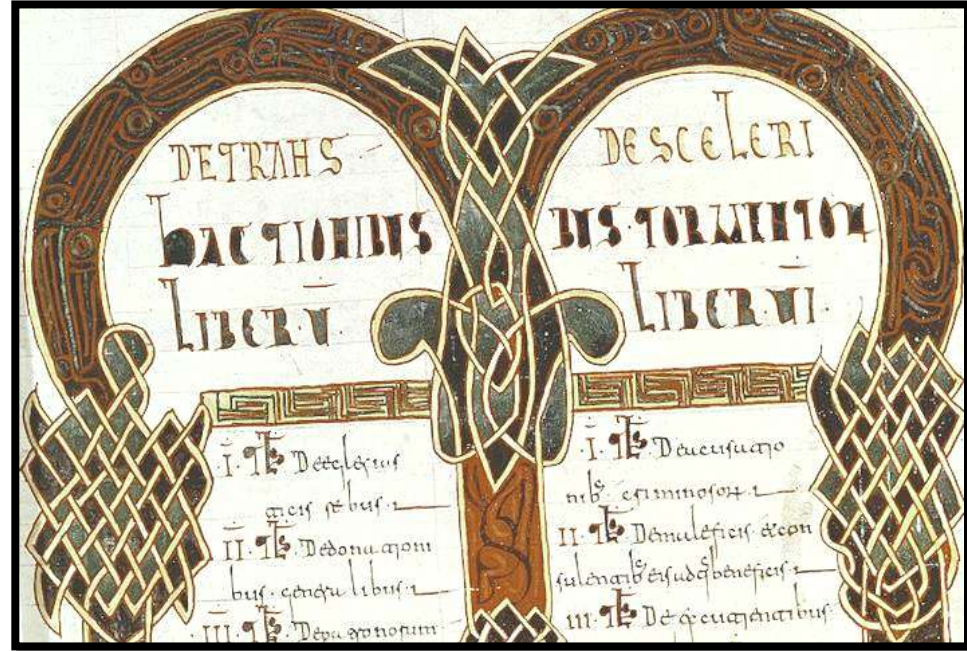
Liber Iudiciorum

- Abolició **diferències legals** entre romans i visigots
- Manteniment **diferències socials / econòmiques**
 - Lleis diferents per
 - Noble
 - Lliure
 - Serf
 - Membres *Officium palatinum*
 - No interrogatoris violents
 - No tortures
 - No retinguts contra la seva voluntat
 - Sense haver estat jutjats i condemnats

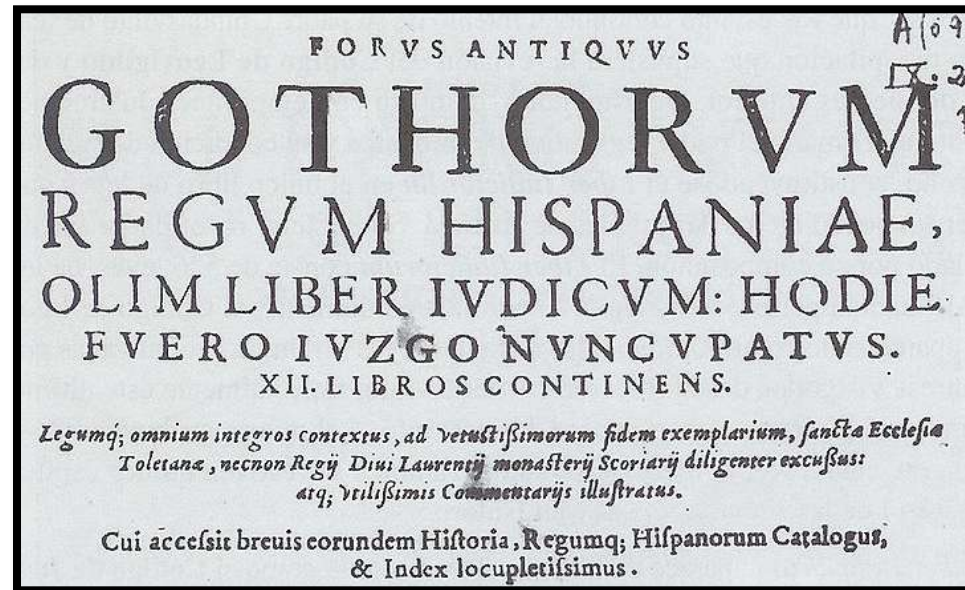
Liber Iudiciorum

- **No execució sentències ni judicis**
 - En diumenge ni festivitats religioses
- **Dret d'asil esglésies (teoria)**
- **Persecució paganisme**
 - Nombrosos nord peninsular
 - Gran severitat sentències
- **Jueus**
 - Legislació severa
 - Limitació activitats

Lleis visigodes

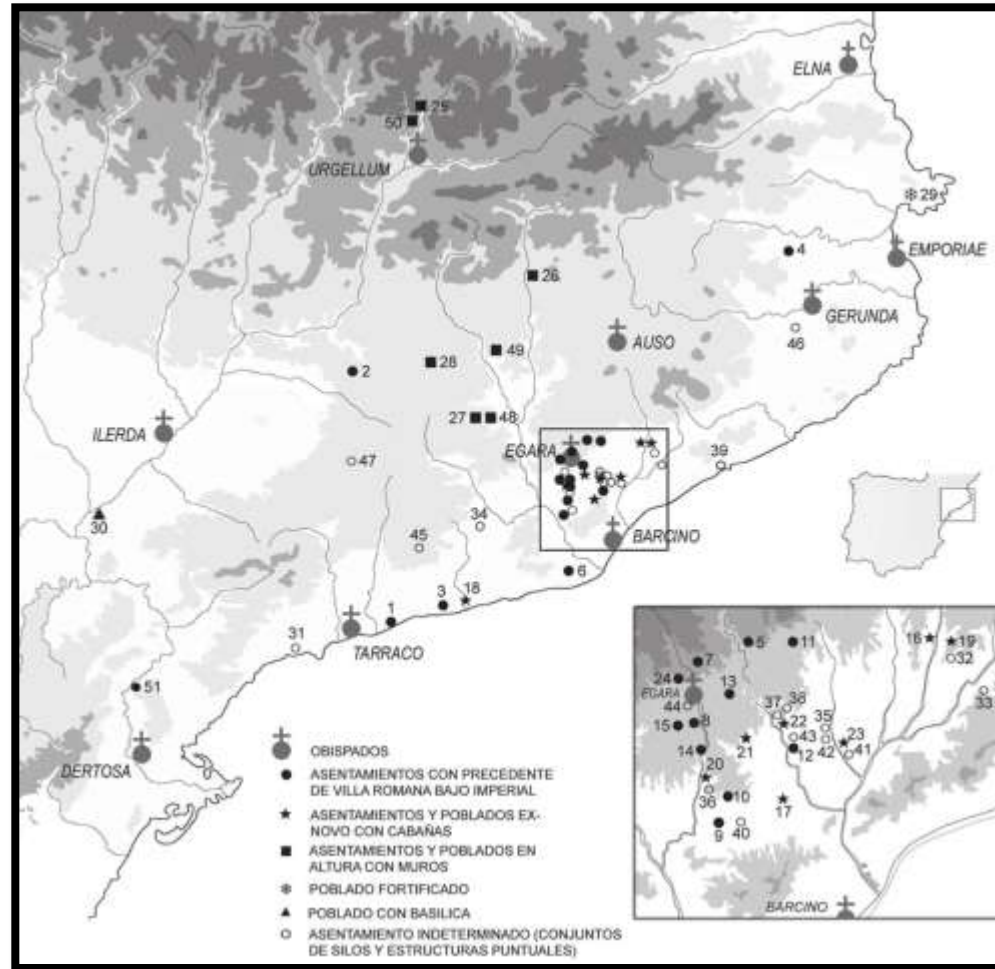
- ***Liber Iudiciorum*** (654)
 - Traduït posteriorment a llengües romàniques
 - Fuero Juzgo (s. XIII)
 - *Llibre jutge* (versió catalana) (s. XIII)
 - 2023, estudi **Jesús Alturo i Tània Alaix i Gimbert** (filòlegs)
 - Situa una de les còpies al s XI
 - *Seria text escrit en català més antic*

Alturo, Jesús; Alaix, Tània. *Lletres que parlen. Viatge als orígens del català*. Barcelona: La Magrana, 2023

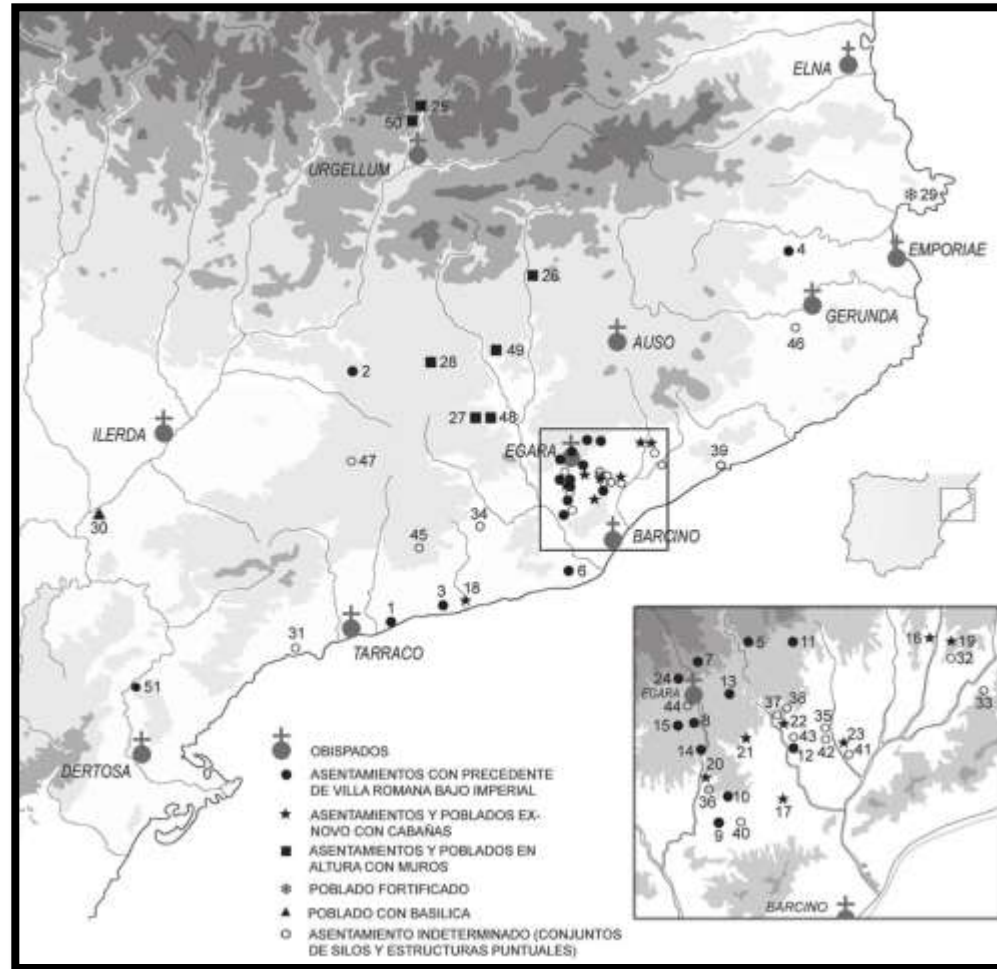
Arribada a la Tarraconense

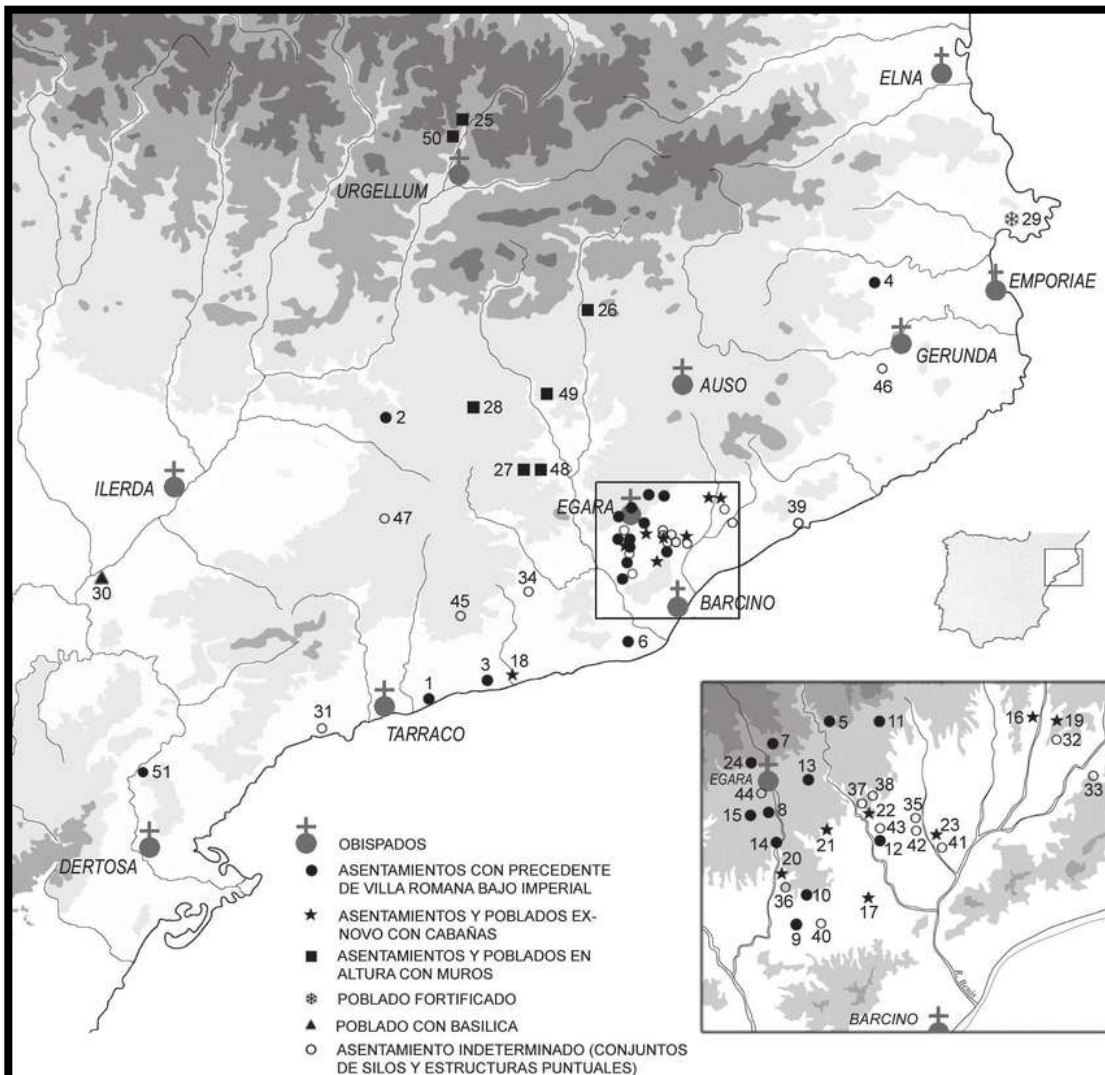
- **Assentament visigots península**
 - Principalment *Meseta* castellana
 - Escassa població
 - Ciutats
 - Toletum
 - Hispalis
 - Emèrita Augusta
 - Barcino
 - Camp
- **Assentament visigots Catalunya**
 - Costa central
 - La Solana (Cubelles)
 - Grup cabanes i cementiri
 - Interior Catalunya

Arribada a la Tarraconense

- Instal·lació a **grans latifundis**
 - A través de l'**Hospitalitas**
 - **Acord repartiment**
 - Terres, cases, serfs / esclaus
 - Animals, eines conreu
 - **Família germànica entre 1/3 i 2/3 parts de les terres**

ASENTAMIENTOS RURALES Y POBLADOS DE LA ANTIGÜEDAD TARDÍA Y LA EPOCA VISIGODA EN CATALUÑA (s. VI - VIII):

- 1. Sitges dels Munts d'Altafulla 2. Sant Pelegrí Nord. 3. El Vilarenc. 4. Vilauba. 5. Plaça Major de Castellar del Valles. 6. Sant Pere de Gavà. 7. Can Solà del Racó. 8. Can Fonollet. 9. Can Cabassa. 10. Can Marcet. 11. Can Palau. 12. Santiga. 13. Can Bonvilar. 14. Can Bosch de Basea. 15. L'Aiguacuit. 24. Can Colomer. 51. Mas d'en Catxorro.
- ★ 16. Ca l'Estrada. 17. Els Mallois. 18. La Solana. 19. Pla del Serrador. 20. La Bastida. 21. Can Gambús-1. 22. Torreromeu. 23. Els Vinyalets.
- 25. El Roc d'Enclar. 26. El Serrat dels tres Hereus. 27. Vilaclara. 28. El Collet dels Clapers. 48. Pla de Sanç. 49. Les Feixes de Monistrol. 50. Camp Vermell.
- * 29. Puig Rom.
- ▲ 30. El Bovalar.
- 31. Sitges de la Torre Bargallona. 32. Santa Digna 33. Sitges de la Roca del Vallès. 34. El Cementiri de Mediona. 35. Sant Salvador de Polinyà. 36. Ca N'Oriol. 37. Pla d'Antena de Sant Nicolau. 38. Sant Iscle de la Salut. 39. El Perelló. 40. Monestir de Sant Cugat del Valles. 41. Bòbila Bellsolà. 42. Can Bernades. 43. El Padró de Santiga. 44. Plaça Vella. 45. Santa Digna. 46. Can Serra. 47. Coll Blanc.

Catalunya visigoda

- **Canvis vida urbana**
- **Empúries**
 - s. III – IV. D.C., Progressiu abandonó ciutat
 - Trasl·lat Sant Martí d'Empúries (*Palaïopolis*)
 - Seu episcopal, almenys des de 516
- **Gerunda**
 - Seu episcopal s. V
 - 517, Celebració concili eclesiàstic provincial
 - Nucli de població molt actiu
 - *Més que en les etapes anteriors*
 - Seca moneda visigòtica

Catalunya visigoda

- **Barcino**
 - Creixement continu ciutat (arqueologia)
 - Territori intensa activitat agrícola
 - Potents muralles
 - Ciutat militar estratègica
 - s. IV, conjunt episcopal important
- **Tarraco**
 - Manté conjunt fortificat
 - ss. IV – V, Part de la ciutat deshabitada
 - *Port encara molt actiu*
 - Amfiteatre i circ abandonat
 - *Basílica memorial (Sant Fructuós)*
 - Fòrum parcialment en ruïnes
 - Puixança conjunt episcopal de Tarraco
 - *Part alta ciutat*

Catalunya visigoda

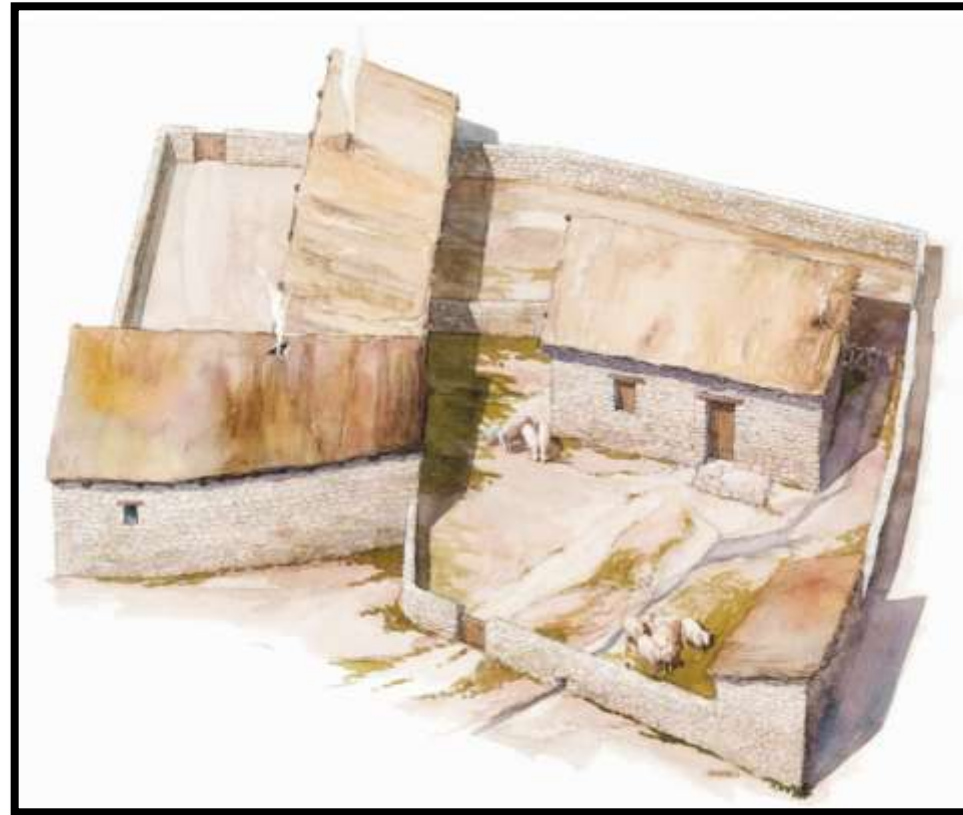
- Transformació món rural
- s. IV – Inicis s. V, **Apogeu Vil·les romanes**
 - Vil·les residències aristocràtiques
 - Reformes i ampliacions àrees residencials
 - *Dolce Vita* grans propietaris
- **Exemples**
 - El Romeral (Albesa)
 - Darró (Vilanova i la Geltrú)
 - Sant Amanç de Viladés (Rajadell, Bages)
 - Torre Llauder (Mataró)
 - Pineda (Vila-seca)

Vil·la romana d'Els Munts (Altafulla)

Catalunya visigoda

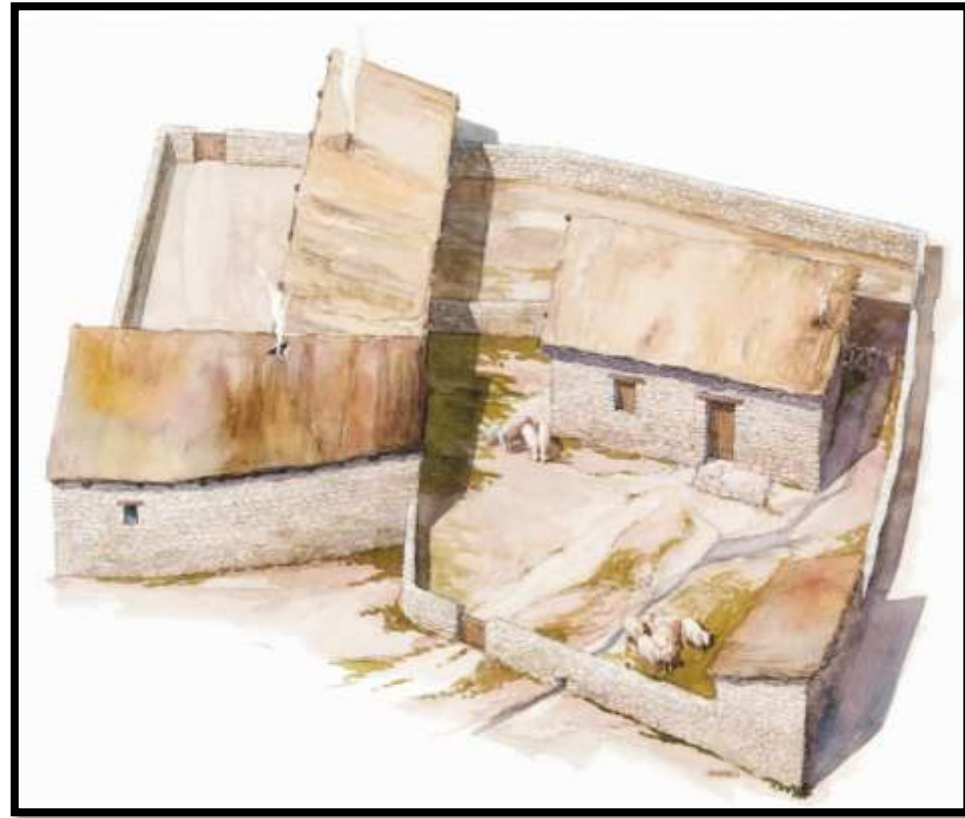
- Meitat s. V d.C., **Panorama camp canvia**
 - *Les coses ja no anaven tan bé*
 - Nombre assentaments es van reduir
 - Àrea residencial vil·les es redueix
- **Desenvolupament part productiva viles**
 - Estables
 - Premses, trulls
 - Magatzems
 - Dòlies -> Sitges
 - *Construccions materials més senzills*
 - Comercialització / exportació -> producció pròpia / zona

Villa romana de Vilauba (Camós) ss. V-VII

Catalunya visigoda

- **Exemples**
 - Vil·la romana de Sant Pere (Gavà)
 - Camós (Pla de l'Estany)
 - Torre Lluder (Mataró)
 - Horta de Can Ferrerons (Premià de Mar)
- **Grans vil·les no solen sobreviure al s. VI**
 - Les que perduren amb estructures més modestes i disperses
 - Tipus llogarret

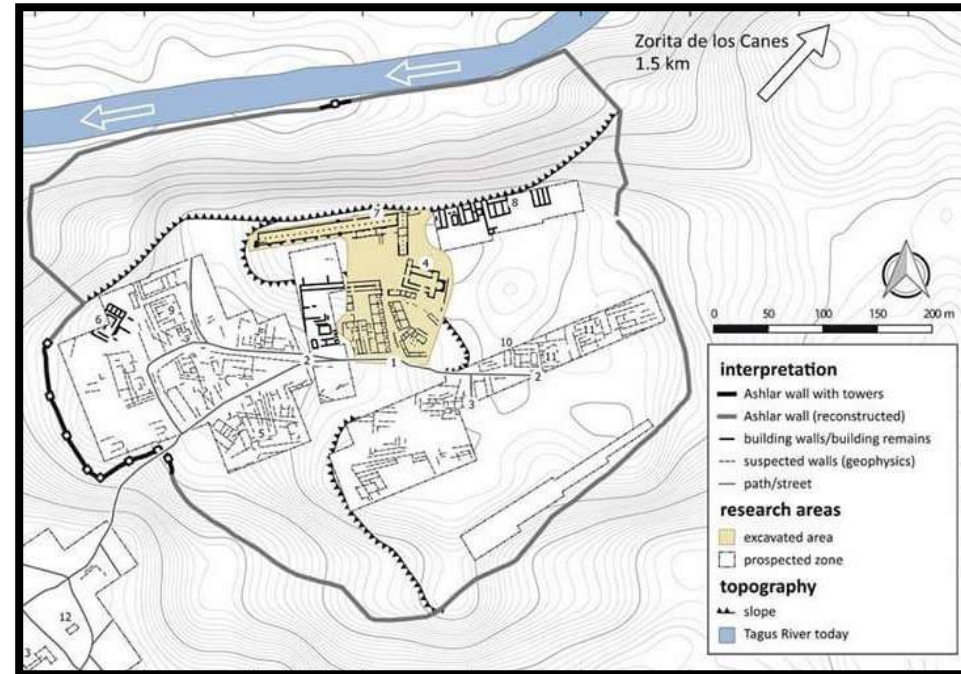

Villa romana de Vilauba (Camós) ss. V-VII

Recòpolis

Recòpolis, ciutat reial visigoda

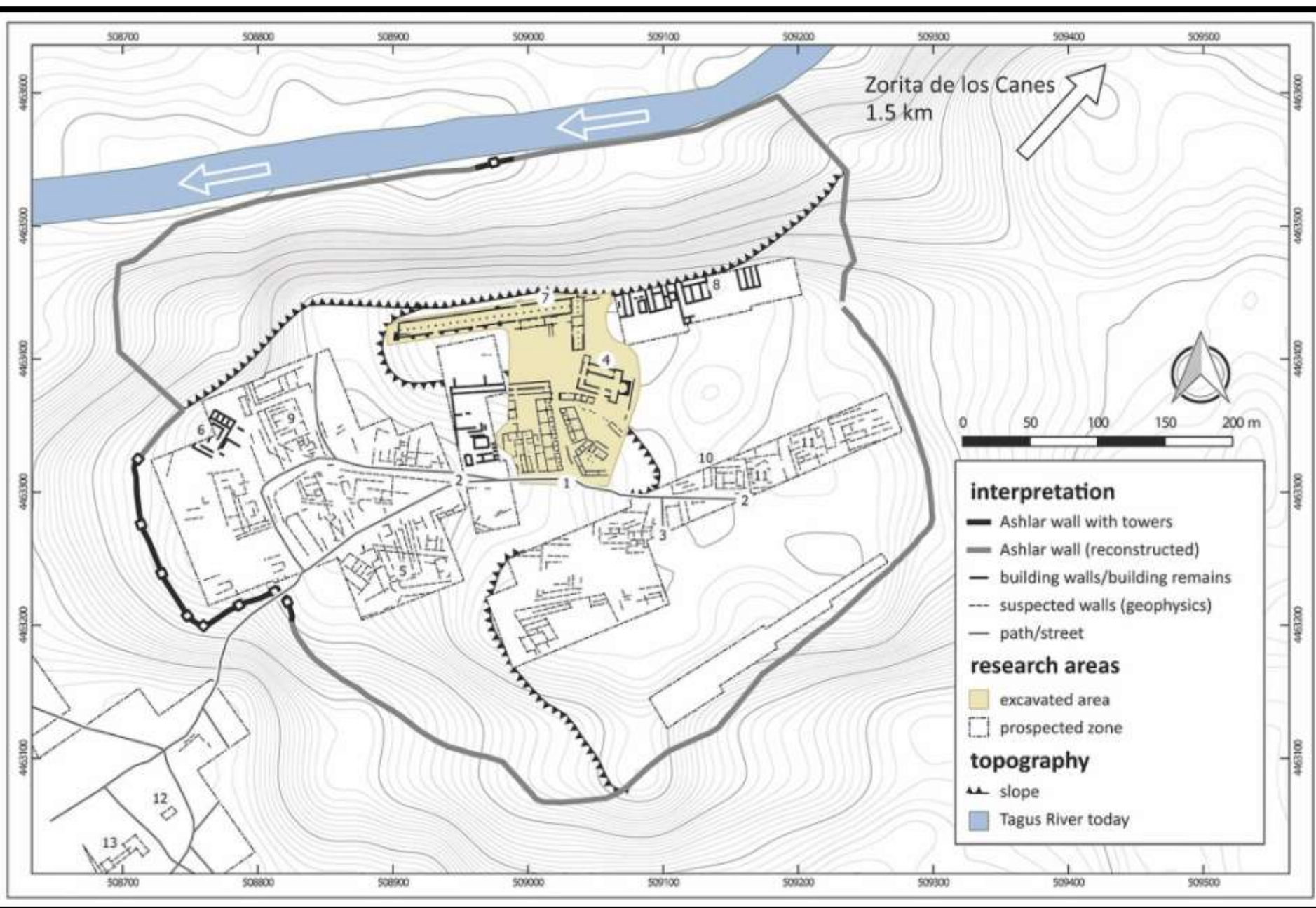
- **Recòpolis**
 - **Província:** Guadalajara
 - 578, Fundació *ex novo* època visigoda
 - Important lloc comunicacions
 - Dimensions: 33 hectàrees
 - *Planificació urbanística molt cuidada*
- **Envoltada muralla**
 - Torres quadrangulars
 - Diverses portes d'entrada
- **Conjunt monumental administratiu i religiós**
- **Carrer comercial**

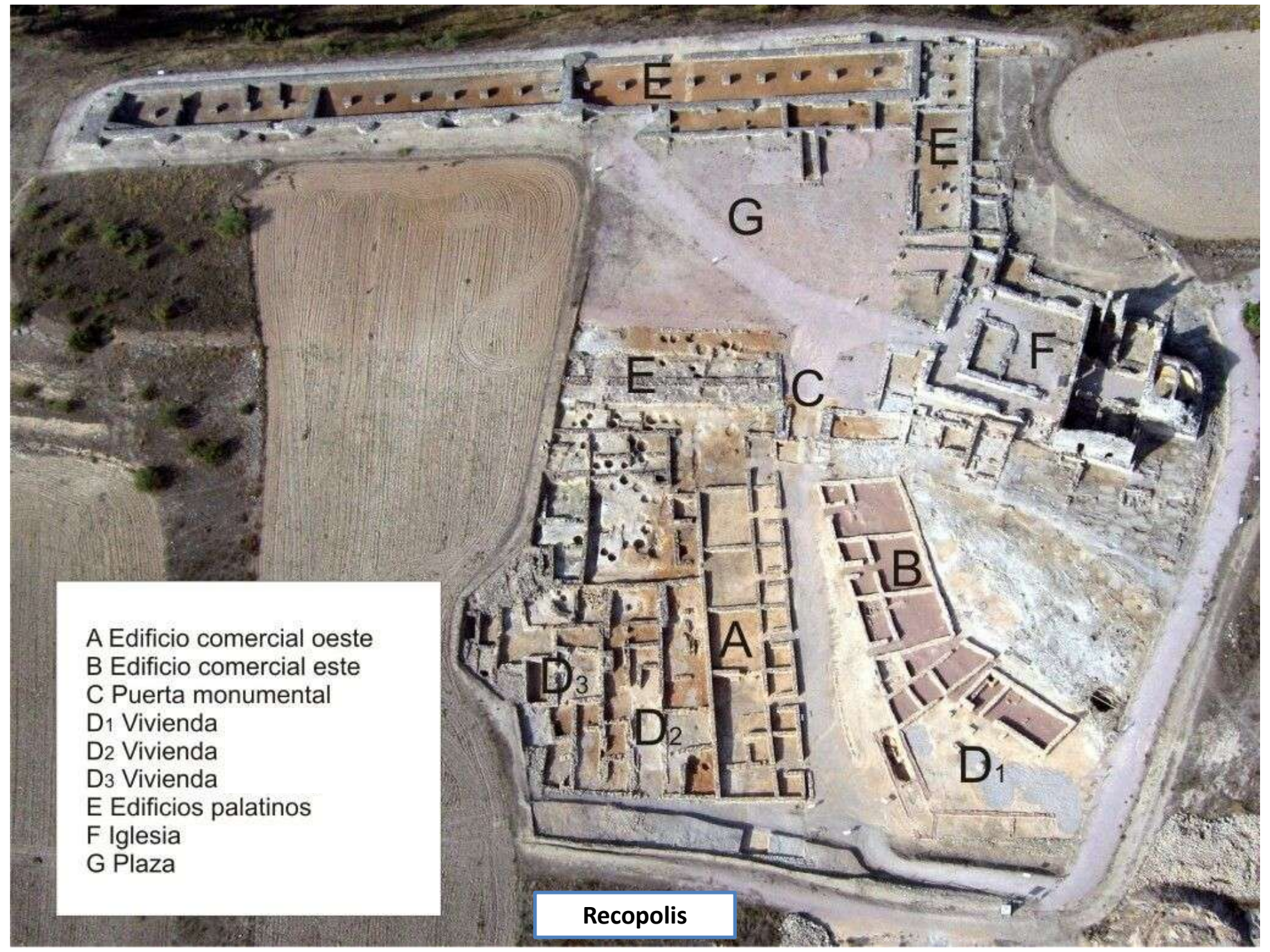

Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Cronologia Recopòlis**
 - **Fundació:** 578 (Leovigild)
 - Després unificar territori peninsular
 - Sueus i bizantins
 - Imitació emperadors romans
 - Nom del seu fill (Recaredo)
 - **Abandonament:** a partir del segle IX
 - **Repoblament parcial** s. XII

-
- Aerial photograph of the archaeological site of Recópolis. The site is characterized by a large central plaza (G) and several distinct architectural complexes. To the north, there are long, rectangular structures (E) with multiple windows. To the east, a complex of buildings includes a church (F) and residential structures (D1, D2, D3). To the west, there are commercial buildings (A, B) and a monumental gate (C). The site is surrounded by a defensive wall, and the surrounding landscape is arid and hilly.
- A Edificio comercial oeste
 - B Edificio comercial este
 - C Puerta monumental
 - D1 Vivienda
 - D2 Vivienda
 - D3 Vivienda
 - E Edificios palatinos
 - F Iglesia
 - G Plaza

Recópolis

Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Conjunt palatí (palau)**
 - Centre de poder
 - Sèrie edificis al voltant gran plaça
 - Part més alta ciutat
 - Administració ciutat i territori
 - Allotjament alts dignataris
- **Edificis amb 2 plantes**
 - **Planta superior**
 - *Funció representativa*
 - Paviments *opus signinum*
 - Decoració escultòrica
 - **Planta inferior**
 - *Funció administrativa*
 - Paviments morter de calç
 - Escassa decoració

Conjunt palatí

Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Porta monumental**
 - Accés recinte palacial
 - Comunica palau i resta de la ciutat
 - Origen carrer principal
- **Construcció**
 - Base carreus pedra calcària
 - Arc i volta dovelles (tuf / toba)
 - Inscrita en una construcció rectangular
 - Arrebossat calç
 - **Alçada: 7 m**
 - Només restes basament
 - *Influència bizantina (model romà)*

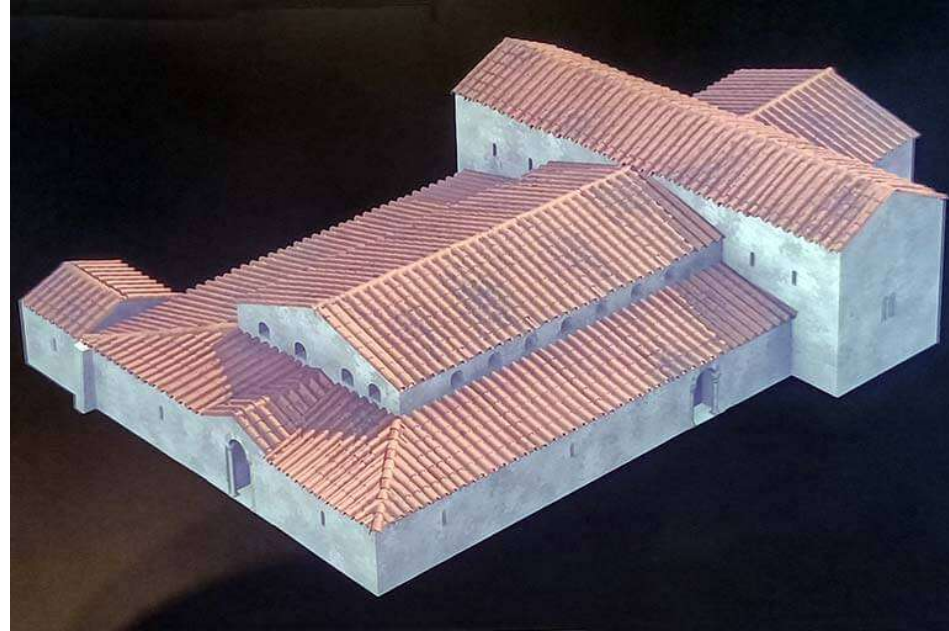

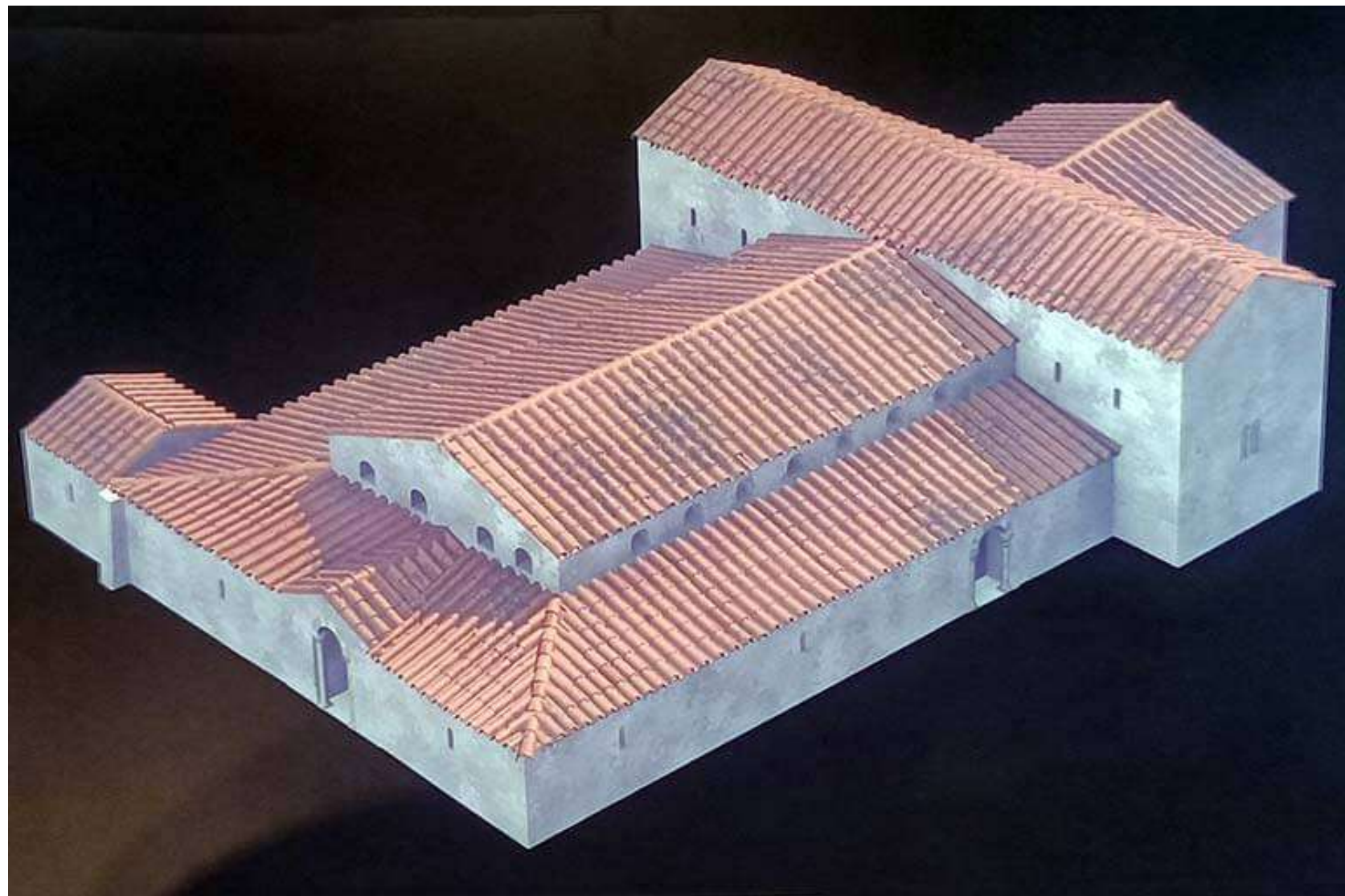

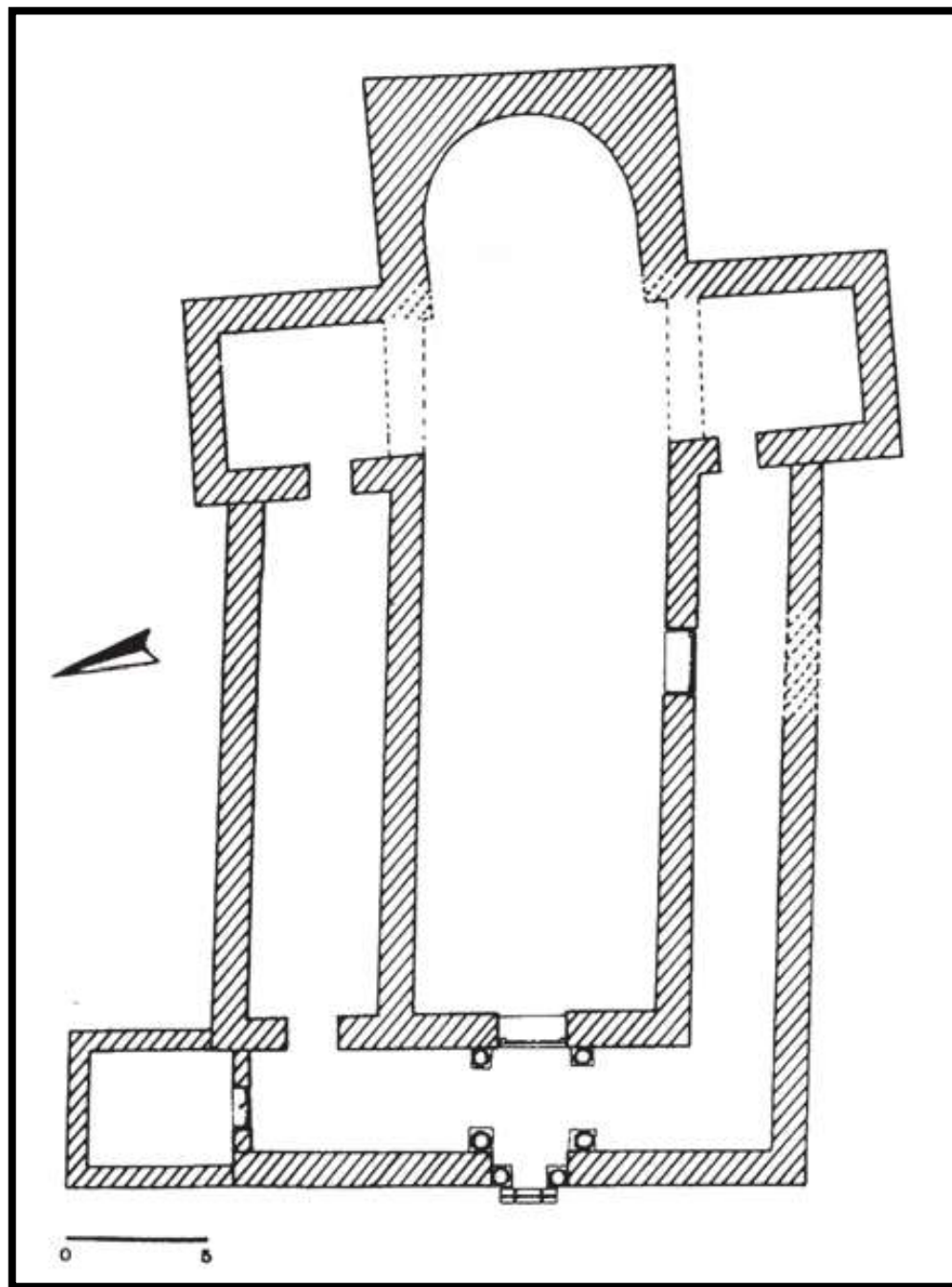

Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Església**
 - Església palatina
 - Zona oriental plaça central
- **Planta creu llatina**
 - Capcelera / absis
 - Nau central
 - 2 naus laterals
 - Nàrtex, entrada principal
 - Baptisteri
 - Costat nord nàrtex

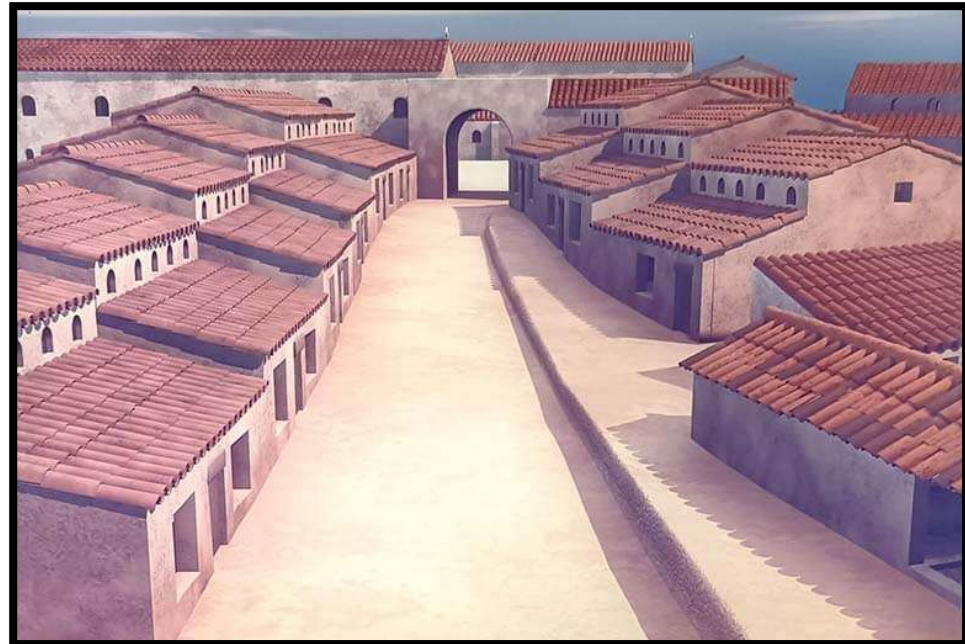

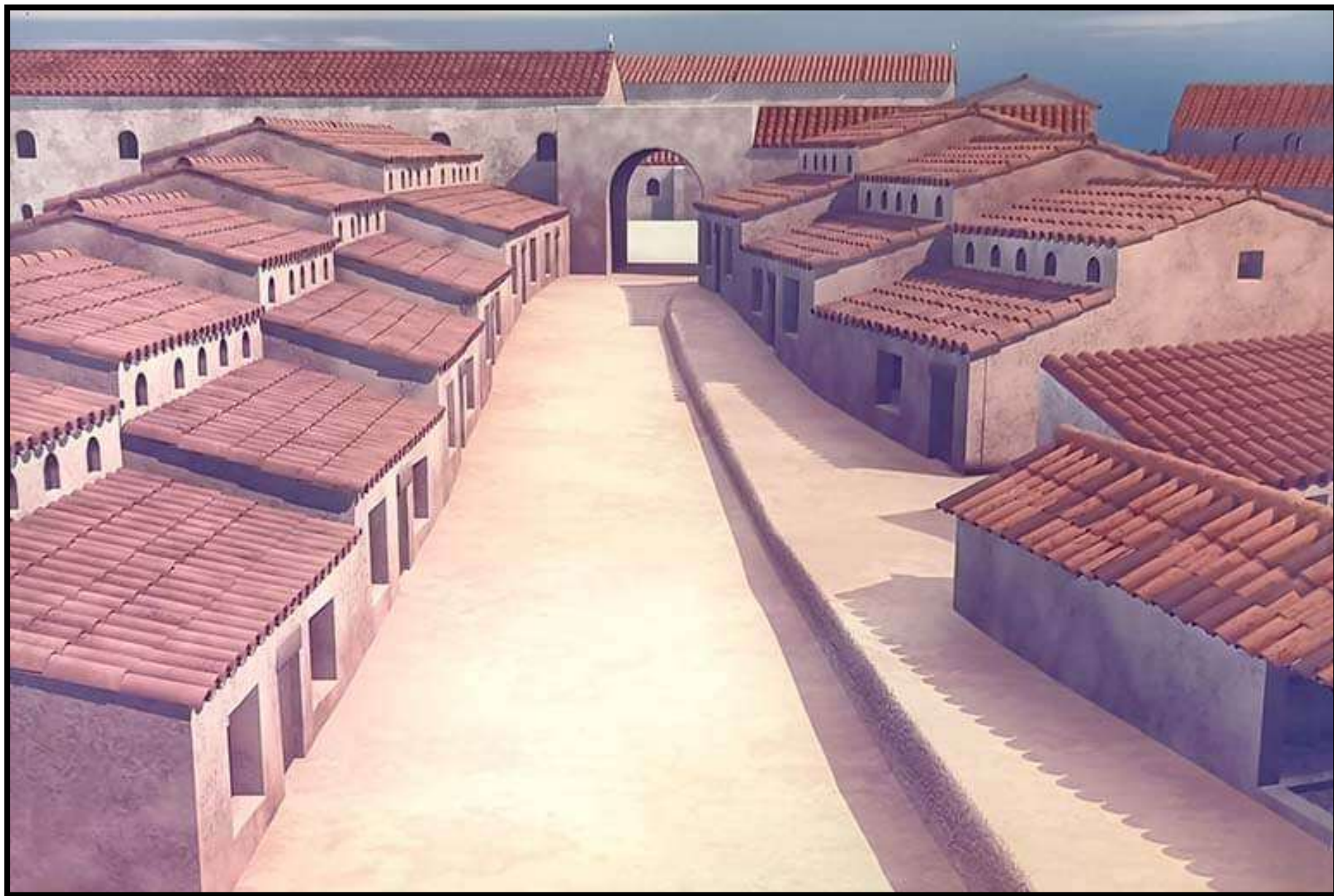

Vista aèria església Recòpolis

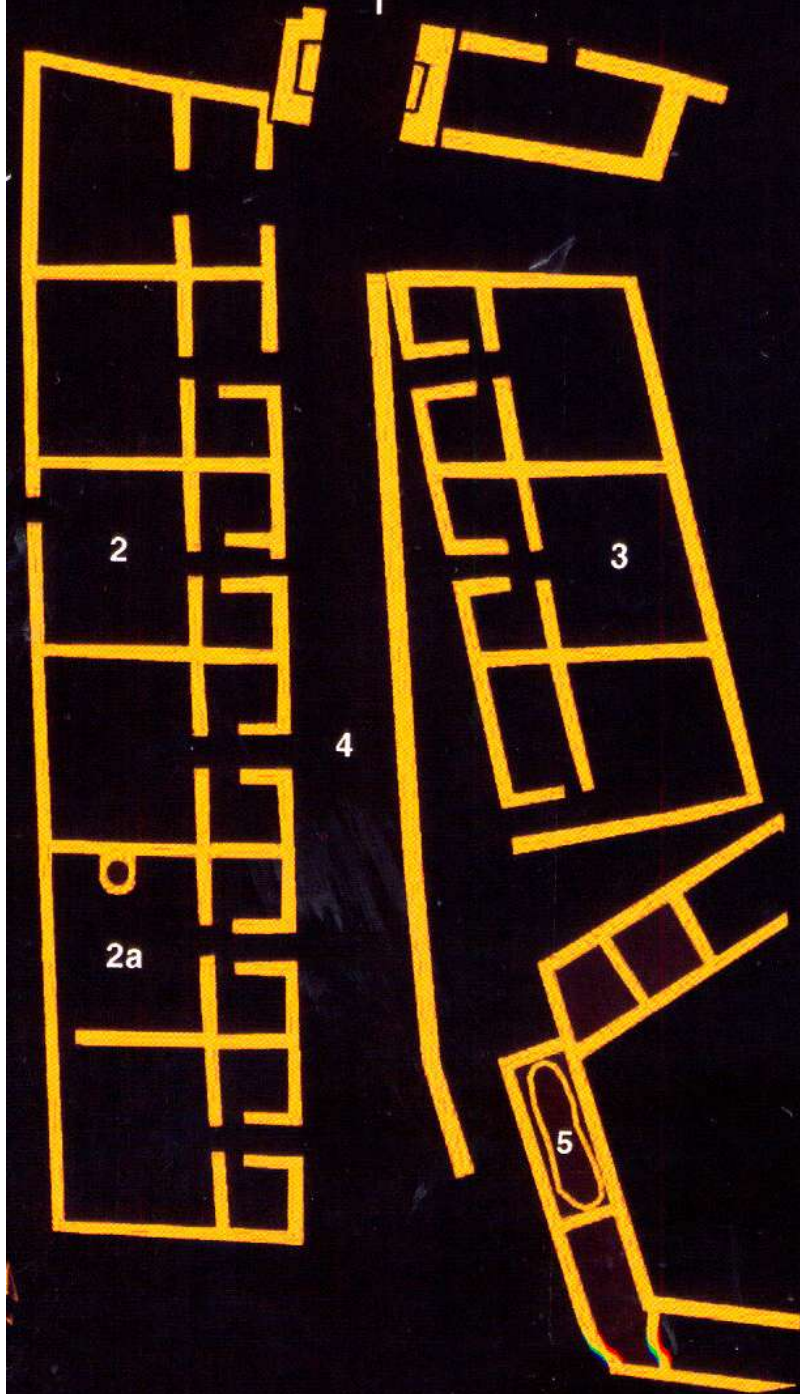
Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Zona comercial**
 - Laterals carrer principal
 - Propera al palau
- **2 grans edificis**
 - Activitat comercial i artesanal
 - Orfebreria
 - Vidre
 - Importacions Mediterrani...
- **Botiga**
 - Espais petits oberts al carrer
- **Tallers i magatzems**
 - Estança més gran a la part posterior

Zona comercial

Estado actual de la excavación en la zona comercial.

- 1.- Puerta monumnetal
- 2.- Edificio comercial
- 2a.- Taller de vidrio
- 3.- Edificio comercial
- 4.- Calle
- 5.- Cisterna

Recópolis, edificio comercial (talleres de orfebrería y fabricación de vidrio, tiendas con productos de todo el ámbito mediterráneo) siglos VI-VIII

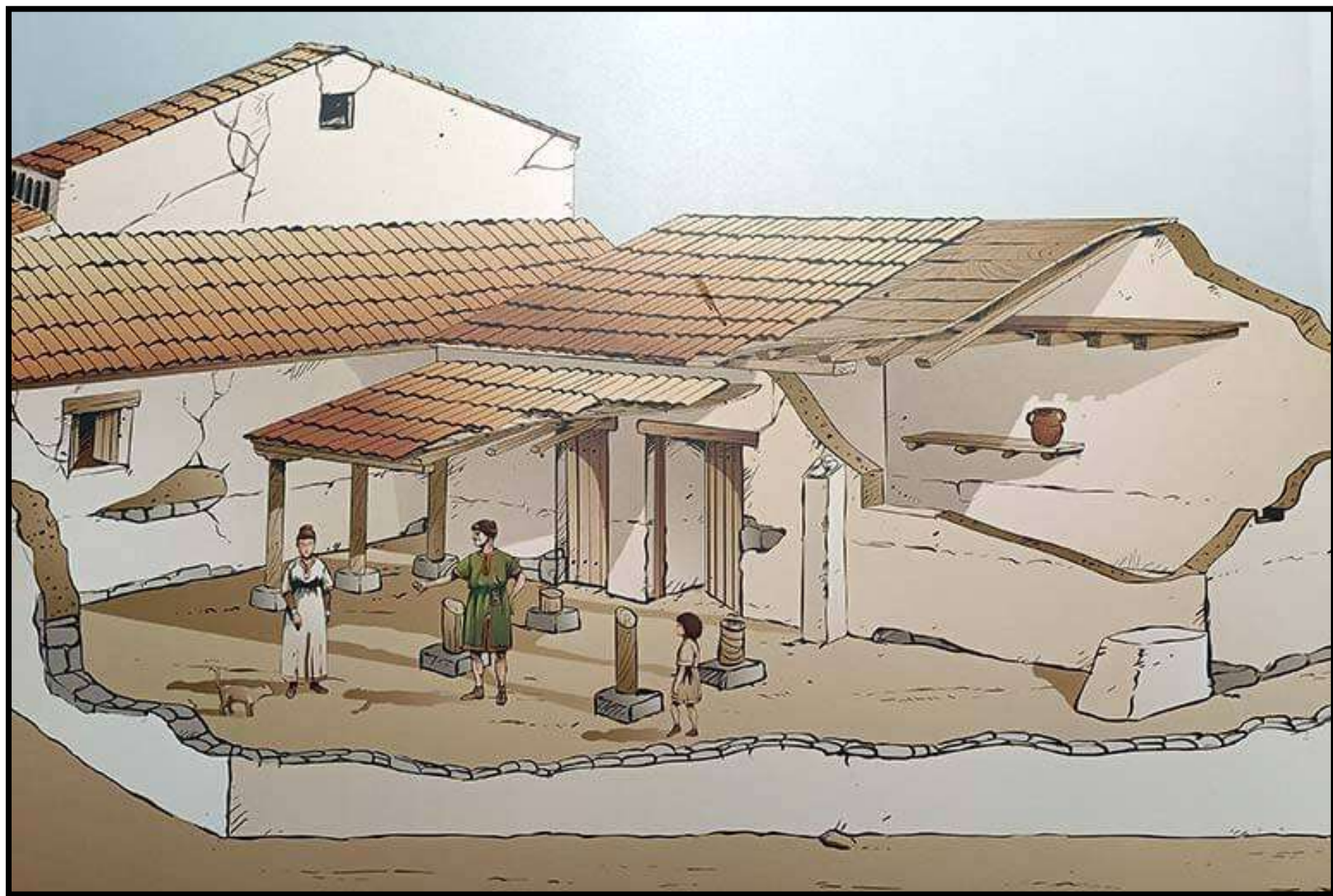
Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Vivendes**
 - Zona sud complex palacial
 - Espais rectangulars amb diferent funcionalitat
 - Estances
 - Cuina
 - Magatzem
 - Estables
 - Estructurades al voltant de patis

Recópolis, Complejo Palacial, edificios residenciales meridional y al fondo iglesia palatina -siglos VI-VIII /Foto Área de Arqueología, Universidad de Alcalá

Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Muralla**
 - Defensada amb torres
 - Diverses portes accés
 - *Una de les construccions més cuidades*
- **Construcció**
 - 2 paraments carreus (exterior i interior)
 - Farciment interior pedra irregular i morter de calç
 - Muralla recoberta morter calç
- **Funcions**
 - Defensiva
 - Prestigi i propaganda

ues arqueológicos
astilla-La Manche

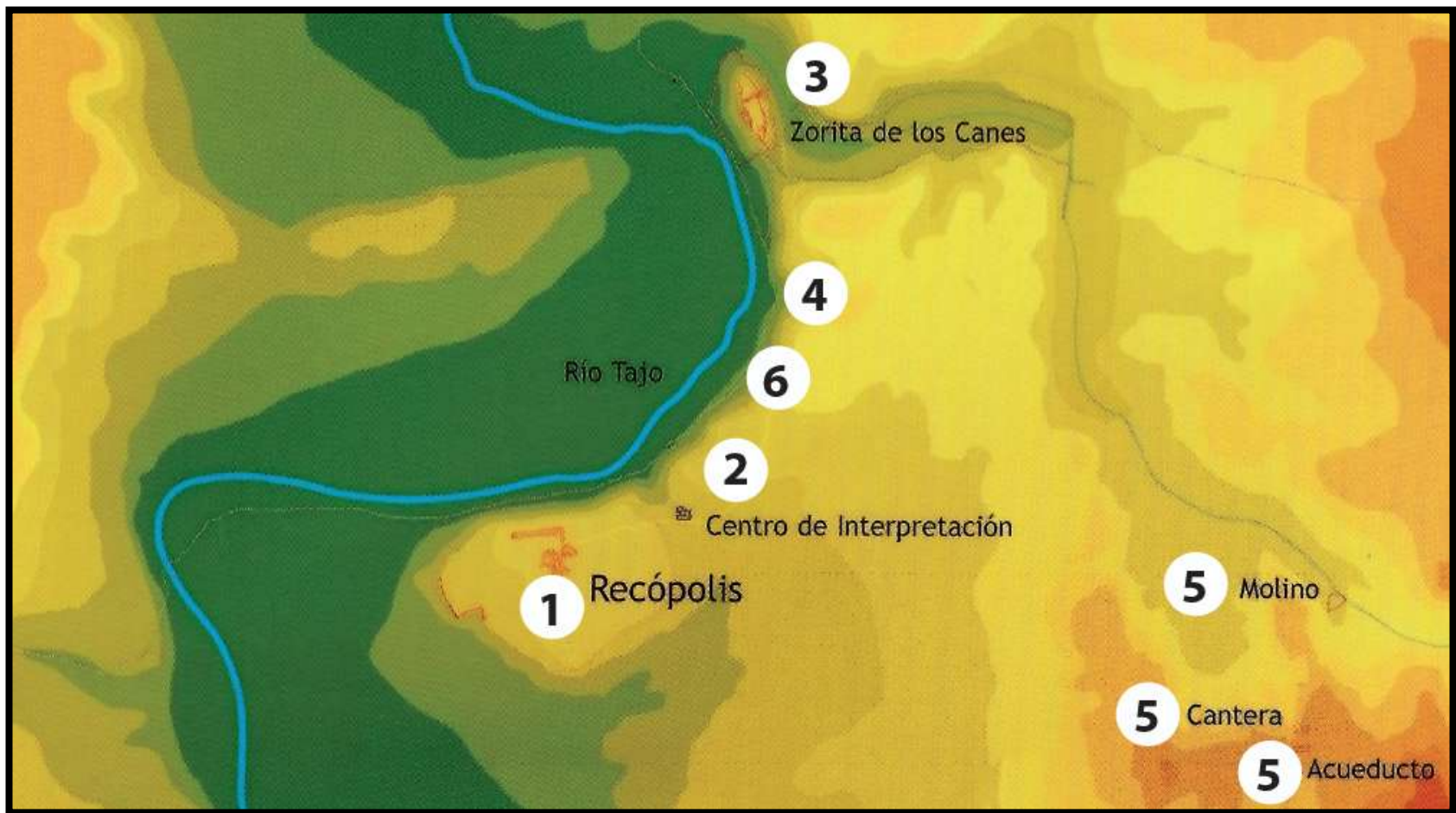
erta de la
alla

Este lugar es un
sitio arqueológico

Recòpolis, ciutat reial visigoda

- **Suministre aigua Recopolis**
 - **Aqüeducte**
 - Font captació aigua a 2 km sud-est ciutat
 - **Cisterna**
 - Sud carrer principal
 - Abastiment públic aigua

Fi regne visigot

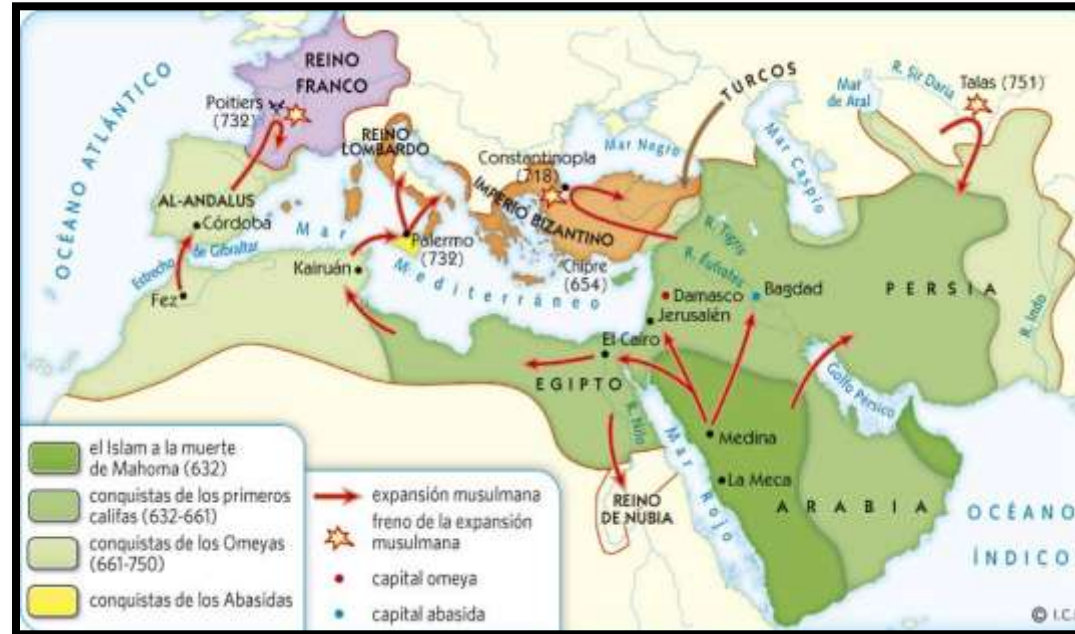
Final regne visigot

- **Desafiaments Regne visigot**
 - Revoltes noblesa visigoda
 - Rivalitat clans nobiliaris gots
 - Deposició / assassinats de reis
 - Feudalització regne visigot
- *Progressiu debilitament regne visigot de Toledo*

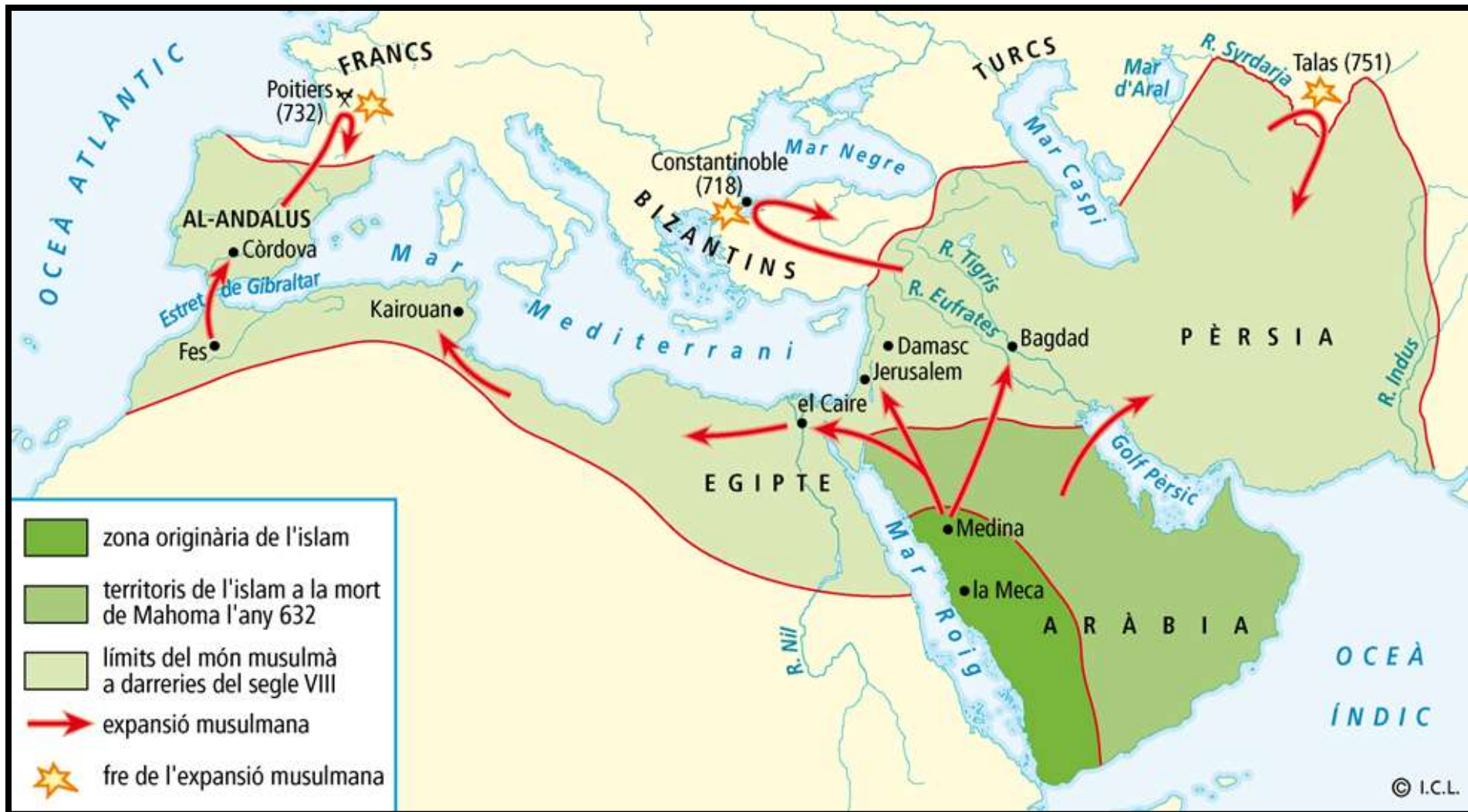

Visigots

- **Arribada del musulmans**
 - 711, Batalla de Guadalete
 - Derrota visigoda (Roderic)
 - **Inici conquesta musulmana península**

711: Invasió musulmana

Invasió musulmana

- 712, **Presa de Còrdova** (setge)
- 712, **Toledo** (no oposa resistència)
- 712 – 714, **Musulmans arriben a terres catalanes**
 - Ciutats ofereixen resistència
 - Tarragona (Tarakuna)
 - Iluro
 - Ègara
 - Empúries
 - Baetulo
 - Ciutats pacten capitulació
 - Barcelona (Barxiluna) (716)
 - Girona
 - Fraga
 - Montsó

MEDIO AMBIENTE

Una crisis climática abrió la puerta a la conquista musulmana

22/10/2023

• Las migraciones medioambientales crecen con el calentamiento global

<https://www.lavanguardia.com/vida/20231022/9277079/gran-sequia-abrio-puerta-peninsula-conquista-musulmana.html>

Las alteraciones climáticas, con las consiguientes sequías y catástrofes naturales, son uno de los grandes motores de las migraciones. Por eso los especialistas dan por descontado que el calentamiento global provocará, y de hecho está provocando ya, un flujo migratorio extraordinario. Pero ese fenómeno no es nuevo. Aunque muchos grandes acontecimientos históricos han entrado en los libros de texto como invasiones de carácter militar, en realidad, su origen obedece a un patrón tras el cual se halla una anomalía climática. Uno de ellos, es, según un **grupo de investigadores del CSIC y de la Universidad de Granada**, la archiconocida llegada de los musulmanes a la Península Ibérica a principios del siglo VIII, en el que tuvo un peso decisivo la terrible sequía que se adueñó de la región en los años inmediatamente anteriores.

La rapidez de la caída del reino visigodo ante el empuje musulmán, entre los años 711 y 726, ha sido objeto de un debate entre los historiadores del que se desprende que un hundimiento tan brusco solo se explicaría por una debilidad larvada ya anteriormente. El historiador **José Soto Chica**, que ha participado en la investigación, explica que “las estructuras políticas y sociales del reino visigodo, que había dominado la Península durante tres siglos y que había sido uno de los más prósperos de Occidente, empezaron a colapsar a partir del año 680”.

¿Cuál fue el motivo? Algunas crónicas mozárabes señalan que a partir de finales del siglo VII se produjo un largo periodo de falta de lluvias y de temperaturas anormalmente bajas, que habría tenido como resultado malas cosechas y hambrunas. En una sociedad eminentemente agrícola estas circunstancias podrían muy bien ser las responsables de la inestabilidad social y política de aquellos años, pero los especialistas no daban mucho crédito a las fuentes escritas de la época.